Контрольный экземпляр

Массе а мехкий пролетареш, вIашагIкхета!

СЕРДАЛО

СОВЕТСКИ СОЮЗА КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ НОХЧ-ГIАЛГIАЙ ОБКОМА, НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТЕИ МИНИСТРИЙ СОВЕТЕИ ОРГАН

«СВЕТ» Орган Чечено-Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров ЧИАССР

Газет арадувла 1923 шера денз • ШИНАРА, 13 МАЙ, 1980 ШУ. • № 57 (6187). • Мах 2 кепиг.

Республика кхашка

КЕРДАЧА ТЕХНОЛОГЕГIА

ИттлагIча пятилетка план кхоачашъяра укх шера 3650 тонн ялат дIадала дезаш ба пачхьалкхенна Урус-Мартановски района «Гехинский» совхоза кхаш леладераш. Цхьабакъда, шоай торонашка а хьежа пар дош деннад. Дахьен амбарашка йиъ эзар тонн ялат дIачудала. Из кхоачашие дукха торонаш я совхоза кхаш леладериш. Царех ма хулла дикагIа пайда эца гIерташ къахьегаш а ба хIанз.

Масала, укх шера ялата алх бIаь гектара тIа хьажкIаш хьоергъя цу боахаме, царех кхо бIаь гектара тIа кердача индустриальни технологегIа.

Шерра доаржадаь дIахьош да хIана цу боахама ялата хьажкIаш дIаера балхаш. Поачан йоацаш денача дийнахьа хIара сахьатах ма хулла дикагIа пайда эца гIерташ къахьег механизатораша. ХIана дIаюврац индустриальни технологегIа кхоергйолаш а.

Болх ипатовски методагIа цхьан комплексагIа бу. Хьалха йолх кхай тIа «эрцинон» йуя гербицид тоссаш йола агрегаташ, царна тIехьа — БДТ-7 марках дола дискови доза манхаш тIехьадийза тракторш. Укх леладеча механизаторий денхар да тохо гербицид феци дIаувргйоацаш лаьтта кIал 10—12 сантиметр кIоарга юкаргйолаш гIулакх чакхдаккха. ТIаккха селлкаш тIехьатесси тракторш йолх. Пунктирни хьисапе дIадов хьажкIаш, тIаьлча хIара гектара тIа юкъара лаьрхIача 50 эзар хургйолаш.

ДIайнина ди даьлча манха а боахкаш, катонашца кIезиг-дукха IотоIаду оахам фийг дикагIа дегIабоагIаргболаш.

Хьалхашиа латтача декхарех тIехдика лоархIабеш овсаре болх бу механизатораша: гербицид тохаш волча Аюбов Руслана, дискови деза манхаш доахача Акаев Мохьмада, хьажкIаш дIаюош боахача Мусаев МаIсудеи Гучиев Лемаси, дIайийначул тIехьагIа манха боахкхаш къахьегача Матиев Межида, кхычар. Кхы а бIаь гектар гергга кха диеад хьажкIаш леладерий дIиде дезаш.

План 28 йолаш хIара гектара тIера 35 центнер фуальяьха хьажкIаш чуэца, хIаьта кердача хьисапе дIайийнараш 40 центнер чуя социалистически декхар тIайийад кхаш леладераша. ЛаьрхIар кховчаиде вIаштIехьдаргхиларах теш хьажкIаш кхеен хургйолча звенолта кулгалдеш бола Мусаев МаIсуд а, Дикаев Iаламат а, Заиаев Сайд-Ахьмад а.

Индустриальни технологегIа дIадуш ла цу боахаме хIиэ генараш а. Гербицид тассара, деза дискови манхаш дахара, генараш дIадера балхаш укхаза а цхьан комплексагIа ду. Геттара дика болх бу механизатораша: Хасуев Абдурашида, Элембиев Вахас, Мусаев Хьасана, Баса Абуязида, Курманов ЖIамас. Балха нормаш юкъера лаьрхIача 180—200 процент кхоачаш ла еш нагахьа сар вац царех.

ХIанале 420 гектара тIа дIадийнад генараш. Уж 650 гектара тIа кхедерга укх шера совхоза кхаш леладераша. ХIаьта хIара гектара тIера 16 центнер чуя дош а деннад, план 10 йолаш. Дагалаьцар кхоачашде шоай низ дIакхоачаргхилаIарах шеко яц генараш кхедеш хургболча ньхьа а. ХIана аьнча, хаоттама хьалаш дукха аьттув боацеш хинначa соахка а хIара гектара тIара 16.5 центнер генараш чудера цар.

Иштта планал совгIа а долаш чуийцар соахна гурахьа дуа ялат а. Укх шера 1950 гектара тIа кхедеш да из. План 20 йолаш, хIара гектара тIара 27 центнер чуда декхар тIайийад совхоза къахьегамхоша. Деррига балхаш агротехнически толашагIа йолча ханаита чакх а доахаш дина Iунал дар бахьан долаш хIана боарамагIа дикта, низ болаш дегIадоагIаш латт из. Укх деношка оасар дара самолетаца гербицид техай цунна. МIаьххача хана екъа латтаиI хаоттам хуле аммиачни селитрана подкормка е лаьрхIад. Хьалха тайпа-тайпарча минеральни удобренешца шоаза баьб ца болх.

Дика йоакхо яьй совхоза кулгалхоша кхашка къахьегаш болче наькха балха хьалаш вIаштIехьдахара. Делкьийга бIайха ихачо бахь. Кхаш леладераш хIама йоа балалехьа эшача трактора доагор чудотт заправщикаша. ХьажкIаш, генараш дIадувча кхай йистошка Iийне латт шийла хий чудола бешкаш.

Яхьа хтог хIара дийнахьа ю. Балха нормаш тIехкховчаш а еш хьалхара моттиг лаьцкача механизатора аьчан премеи лу шоллагIча дийнахьа болх дIаболабалехьа. Гербицид тохаш, манхаш доахаш, фу дIадуаш доакхачар къахьегъаьста лелаю яхь. Эттара дукхагIа премеш лакхе цIераш лаьхача механизатораша ийаьй.

М. ХАМАТХАНОВ.

А. Шерипова цIерагIча мехкдаьтта чакхдоахача завода центральни лабораторе коллектива лакха тоахал йола специалист лоархIаш я смежни лабораторей бригадана кулгалдеш йола Бахаева Марха.

Сийлахь-воккха баьчча В. И. Ленин ваь 110 шу дизара кхайкаль хиннача социалистически яхьа итогаш еча хана массаза а хьалхе лелаеттарна юкъе йолаш хьоера из бригада.

СУРТА ТIА: (аьрдехьара аьттехьа) йоккхагIа йола лаборант Завьялова Татьяна, Бахаева Марха, ЦЗЛ заведующи Детистова Валентина Федоровна.

С. ХУГАЕВА сурт.

ДИКА ГIУЛАКХ

Укх шерара бIаьсти Шелковской района «Красный пахарь» яхача колхоза къахьта п. Апрель бутт чакхбоалаш колхозаша деддир шоай боахама 50 шу ихачара хетадаь цIей. Цу гIулакхо кхы а'ийир наьха къахьегама овсарле. Ер шу цIаккха а ца хиннача дикача хьокхамашца чакхдаккха лаьрхIад. Цунна тешал деш да бIаьстан балхаш деча колхозхоша доаха толамаш. Бригадашта юкъе лаьрхача яхье хьалха я доа къара культурии кхееш йола Воронцов Владимира кулгалдер. Отталча ханал дикка хьалха дIайийра цу коллективо кхашкара баьцаш. Минеральни удобренеш а тоесаш хий диллад царна хIанзе. Укх деношка шоалагIа хий тоха доладергда.

Иштта овсаре болх бу ялата культураш лелаечар а. Геттара дика хьокхамаш гойташ къахьет Ерохин Николая, Тимошенко Валентина кулгалдеча механизированни отрядий коллективаша. Органически, минеральни удобренешца лаьтта хьаьдеш, хIара гектарах ма могга дукхагIа пайда эцара ерригa уйла тIаьхийтай. Гурахьа дIадийнача ялата тIатеIIа хий тохаш боахк хIанз кхаш леладераш.

— Хьалхашна латта декхараш толамца кхоачашде карагIдувлийт тхона кердача методах наьха къахьегам, производстве вIаштIехьъякхаро. — йоах колхоза партийни организаце секретара Нурмагомедов Магомеда.

Цо ювшача методех цаI яьзар сона машинаш латтача коа кхаьчача. Духхьал машинаш тоаю, лоаттаю моттиг яц из. Ший къаьстта производственни участок я. Укхаза я колхоза мел йола техника, на тоаяра эша берригa гIирс, доагора-смазочни материал.

Кхаш леладеча механизированни отрядаша хьалхе а заявка а яйийя цигара хьаэц техника. Юрта боахама техника кара йолча цу производственни участка коллектив декхарийла а эшача хана кхай тIа араяккха техника кийча хилийта, хIаьта из хьалхийца механизатораш — лора а еш цунах ма хулла дикагIа пайда эца.

Хьаийца техника пайда а ца эцаш лелайча механизатора гIод тох. иштта: болх а ца байташ комбайн лоаттайча — 3 сом, трактор — 2 сом, тIехьаювзаш йола инвентарь — 1 сом. Теха гIод ший алапе чотах танха делаш ва хIара механизатор. Цудухьа хIана вIалла а нийслац во болх беш вар.

Юрта боахама техника кара йолча производственни участка коллективо социалистически яхь лелаяра договор оттаду кхаш леладеранца.

М. САИДОВ.

БIаьстан башхалонаш теркалъянза яргьяц

Республика лаьтташка тIоадал кхоачам хиллал й. хIаьта из каст-каста хулаш хIама а дац. ХIанз латташ бола хаоттам гурахьа дIадийнача ялатаца. баьцаша дика дегI дара аьттув болаш ба, бакъда, цунца цхьана кхашкара бIаьстан балхаш чакхдахара новкъарле а ю цо. Юкъера лаьрхIача 20—25 дийнахьа тIехьадаьнад кхашкара балхаш шерра дIадолалулга.

Иштта, цхьайолча районашка бIаьсти ялаташ дIадувлга а дикка тIехьадаьннад. Феца лоха температурси лаьттанца тIехьаяьнна тIоа дали хилча лаьттанцара хьоакал хийцца хьаагIац. цул совгIа ший ханнахьа оасар делга а тIехьдоах цу гIулакхо.

Иштта эттача хьалашка агрономически служба денхарийла я лаьттанца йолча тIоадалах бизза пайда я эцаш. гайна а шийла а яьнначa бIаьстено тIехьадаьха кхашкара балхаш шоай ханнахьа а дикал лакха йолаш а чакхдаха. Цу гIулакха мел эшар долаш да республикерча боахамашка — дика нийтъяьй техника, квалификаци йола механизатораш, дIаде мел эша фу, кхашка товса удобренеш. Лоацача хана дикал лакха йолаш кхашкара балхаш чакх а даьха, юртбоахама культурай лакха хьувкъам кхебара торонаш йолаш я. Укхаза чIоагIа лоархIаме да лаьтта дIоахденначул тIехьагIа цхьа минут ха ца йоаеш техниках бизза пайда эцилга.

Къаьстта теркам тIалоаттабе безаш да гурахьа дийна ялаташ. ТIа-тIа феццара температура айлуш, лаьттанцара тIоадал дика йолаш долча хьалашка цар шоллагIа йола овлай система хьа а хулаш, хийцца дегI кхуъ. ХIаьта укх шерара бIаьсти а кхашка минеральни удобренеш товсара чIоагIа аьттув болаш л.

БIаьсти тоъал йIовхал йоацаш хиларца микробиологически процессаш лаьгIлу, цунга хьежна кхашка тувсача удобренеи эффективность айлу. Гурахьа ялаташ дIа мел дийнача кхашке минеральни удобренеш товса еза. Ялатаи дика хьаIадаьнначa кхашка овлашка кхоачийташ тувса еза удобренеш. ТIехьяхача хана овлашка а кховчийташ тувсача удобренеша ялаташ Iодувшадара кхерам тIа ца тувсаш. лакха хьувкъам кхебара дика новкъостал ду.

Iай хаоттамга а бIаьсти эттача лохача температурага а диллача кхашка оасаро а дикка дегI дахь. Цудухьа, гуракхьа дийнача ялаташта Iурал деча хана бизза пайда эца беза гербицидах.

ДIахо йодача хана цIаьхха йIовхал а этта. лаьтта чIовгIдале йиш я. цунга хьежжа цунна обработка ейга а чоалхамегIа хургда. Укхаза тайп-тайпара йола дукхка технологически операцеш чакхъяха езаргья. Бакъда. хаоттам хувцалург ма бий аьнна сихдаь кхашкара балхаш де доагIар ца деш чакхдаха йиш яц. Оахама лерттIа обработка нь. дикал лакха йолаш дIаде деза ялат.

ДIовхдевва даланза а тIаьдаь а долча лаьтта ханал хьалха обработка йича лаьтта чIоагI а дале. геттара хала чакхъяха езаргъя тIехьагIа ю операцеш. Из ца хилийтар дукха ма хулла кIезигагIа машинаш яха еза кхай тIа. Укхаза белгалдаккха деза гусеничн тракторашш шерра хьалоацача комбинированни агрегаташи лаьтта кIезигагIа IотоIаделга.

Къаьстта лоархIам болаш да гербицидах дикагIа пайда эцилга. Цар эффективностага хьежжа бахама механически обработка кIезигагIа е езаргъя. ялат дIадера кIезигагIа ха йоаергъя. баьцовгIаш хьатIаллара а цар дегI кхахьера а дикагIа дола хьалаш вIаштIехьдоахаргда. Гербицидах дикагIа пайда боал хьалхе а лаьтта хьашаьр а даь, комбинированни йолча агрегаташи ца тоъал кIоргал а йолаш уж лакттанца дIайийча.

Ерригача участкашка цхьатарра дIовхлац лаьтта. Цунга ца а хьежаш. хьалхагIа кхаьчача кхашка дIаде деза ялаташ. Ялат дIадувргдолча кIоаргалеита хьежжа культиваци е еза кхашка. Нагахьа санни гурахьа кхаш дикка аьха а хьанийсдаь а дале. манха ца баьккхача а мегаргба. ЧIоагIа лоархIаме да культиваци аьчул тIехьагIа юкъе дукха юкъ а ца йоалийташ. ялат дIадувлга.

Дукххача шерашка зийначо хьахьоех тIехьаяха бIаьсте яьнначa шера лаьттан тIера тIоа сиха боалалулга. Цунца дувзденна шаьрача моттигашка долча кхашка тIоадал лораяра пайда эца беза шлейфаш тIехьайийзача культиваторий а ялаташ дIадувш я йолча агрегатех. Дерригa а кхаш тIере лаьтта шаьрдаь хила деза.

Укх шера республикерча дукхагIдолча боахамашка бIаьсти хьалха а тIехьа а дIадувш дола ялаташ цхьан хана дIаде дезаш хьалаш эттад. Цунга хьежжа кхашка балхаш чакхдахара низ тIабахийтта болх бе беза.

Генараш хьажкIаш дIаера геттара кIезига ха ю. Цудухьа Iурра деза сарралца кхашкара балхаш санийта йиш яц.

Дукххача шерашкарча опыто хьахьоех бIаьсти ялат дIадувча хана минеральни удобренеш тайсача лакха эффективность хулилга.

Дукха да республикерча кхашлеладераша укх шере де дезаш. ТIехьаяха яьнначa бIаьстена аьттув боацача хаоттама шоай денал. ялат кхедара йола говзал дукха лакха еза цар.

Х. ЯЛХОРОЕВ, НГIАССР юрта боахама министерства кертера агроном.

КЪАХЬЕГАМА СОВГIАТ

ИттлагIча пятилетка плане тIайиша социалистически декхараш ханал хьалха кхоачашдара шерра социалистически яхь йоаржаьча Нохч-ГIалгIай гIишлоиъеча управленема чуйоагIача СМУ-7 дIишлонхоша бигна пайда йибу шоай торонех кхоачьмехи. Цунга хьежна дика да укх шера цар деррига технико-экономически хьокхамаш. ГеннодрядагIа гIишлонмонтажни балхаш дара биъ бетта план ханал хьалха кхоачаш а яь, планагIа лаьрхIачул совгIа цар даьд 30 эзар сома маькха гIишлон балхаш. Ший иилаца гIишлон балхаш зара пачхьалкхен план 104.7 процент кхоачашьяьй СМУ-7 коллективо. Заданел совгIа кхоачашдаьд 36 эзар сом мах бола гIишлон балхаш.

ГIишлош хьалъярга дIаболада мах лохбарьх укх шера кходаьд иттаи эзараш сомаш. Къахьегама овсарле лакхъяра биъ бетта план 103 процент кхоачашъяьй гIишлонхоша. Из лакхъяра чотагIа даьд цар планал совгIа мел даь гIишлон-монтажни балхаш.

Сийлахь-боккха Дай-мехка тIом чакхбаьнна 35 шу дуъача денна дика къахьегама совгIат кийчдаь накъасна СМУ-7 гIишлонхой йиъ бригада. дукха болхлой. ХIанзлехьа пхе шера задани дикка тIехкхоачаш а яь, ихьайтта лагIча пятилетка чотагIа кхаьегаш ба уж. Царех л Никишин Юрий Федорович. Багаев Исраил Ибрагимович, Хадухин Петр Савельевич, Астахов Михаил Сергеевич керте латта бригадаш. моттакниk Дадаев Анвар Исаевич, отделочница Латышкина Татьяна Ивановна, кхы дукха бараш а. Шоай балхагIа цхьаькка тайпа бран а ца кийсйолийташ. хIара сменагIа нормаш 150 процентал чухьнахьа кхоачашъяц цар.

* * *

ДIадахача шера даькха къахьегама толамаш тIа-тIа тоадеш къахьег пятилетка тIехьерча шера Грозненски Апетопови завода коллективо. ХIара бетта плани тIайийца декхараш тIехкхоачашдеш хьайоагIа из. ДIабахача биъ бетта деррига технико-экономически хьокхамий план тIехкхоачашьяьй цо. Пачхьалкхен планагIа лаьрхIачул дукхагIа арахийцай 445 эзар сом мах бола чалови продукци. хIаьта заданел совгIа маьхала яьккхай 360 эзар сома маькха товарни продукци.

Завода болхлоша дикка тоадаьа укх шера шоай технико-экономически хьокхамаш а. Къахьегама овсарле лакхъяра биъ бетта задани 100.5 процент кхоачаш а яь, соякна укх хана хиннечул 6,4 процент лакхъяьй из. Цун чотагIа кийчъяьй планал совгIа ара мел хийца продукци. Бийдал, электроэнерги, кхыйола материалаш кхоаьех арахецача продукцега дIабода мах лохбарах дукхьал хьалхарча кхаь бетта планал совгIа пачхьалкхенна баь пайда пхи эзар сом да.

Завода цехашта юкъе лаьржача социалистически яхье хьалхара моттиг лаьккхай Кухаренко Александр Александрович керте латтача «Б-12» яха витаминнаш арахецача цеха коллективо. Планал совгIа арахийчача продукцех дукхагIъяр цо кийчъяь я.

Б. ДОТМАРЗИЕВ.

ПРОДУКЦИ ДИКАГIА ХИЛИЙТАРА

«Красный молот» яхача завода № 2 йола механически № 3 йола сборочни цехаш цхьан тховна кIал я. Цар тховнаш вIашка отт. Шинна а цеха керттера производственни хьокхамаш цхьан тайпара да. Де лерхIар а цаI да цехий: цементировочни агрегаташ, грязевой насосаш, кхыяраш санна йола мехкдаьттахошта эшаш йола машинаш арахецара пачхьалкхен план кхоачашъяр.

Машин яь йистейоал сборочни цехе. Цу чу болх беш я барт бола, хьанала къахьега, хувцалуш йоаца коллектив. Дукха ба укхаза коллектива сий доле революционни традицеш дIахо кхухьаш бола къахьегама ветеранаш. Царна юкъе ба дай а даь дай а болхлой хинна, хIанз шоаш а болхлой бола нах: Ленина ордена кавалер В. И. Абрамов, 1934 шера цу ханнаlца вай дошув а телаш доазол дехьара нийь эттара хьалхара цементировочни агрегат вIашагIъеллача слесарех цаI хиннача Л. Комарова воI — Петр Комаров, социалистически ялье хьалхарча мугIарашка латта кхьбола болхлой.

ИттлагIа пятилетка йолалуш арахецача продукце дикал лакхъяра денхар оттадир сборочни цеха коллективо шийна хьалхашна. Мехкдаьттахоша дIадехар цементировочни аппарат тешамегIа а дикагIа а хулийтилга. Из декхар кхоачащдеча дагъа лаьцар инженераша а болхлоша а. Лакхъе еэаш яр арахецича насосий дикал, цудухье слесараша-сборщикаша декхар тIайийцар 9 МГр яхача насоса пачхьалкхен дикала Знак яккха.

Эттара хьалха слесараша-сборщикаша тIахьожам оттабяр арахецача машинах йолларгйолча хIара оатхала дикала. Из хила езар дерригача технически дIадезарашка хьежжа.

Укхаза боккха болх бора технически тIахьожама отдела воккхагIа волча мастера К. Я. Оболдина. Из лакка квалификаци йола специалист ва, ший опыт дог раьза а долаш дIател цо слесарашта, царна шоай болх бовзаш а компетентни а тIахьожамхой хила гIо а деш.

Арахецача продукце дикал лакхъяра лоаттабеча къовсаме доккхий толамаш даьхар сборочни цеха коллективо иттлагIча пятилетка хьалхарча кхаь шера. 9 МГр яхача грязевой насоса пачхьалкхен дикала Знак еннай. Вай пачхьалкхенерча бIаьш долча идресех а дунен дукххача мехкашка а дIаухаш йола цементировочни агрегат чIоагIа хотташ я. Рекламацеш ахаш цехага. Цхьабакъда, цунах кхоачамбаь Iа йиш йолаш бацар технически тIахьожамхой. Цар лаьрхIар тIахьожам чIоагIбаь ца Iеш, из дикагIа вIаштIехьбаккха а. Цудухьа дIадаха шу декъалуш лаьрхIа вIашагIъеллар хIаьи бувзам бола шаккхе цех — механически а сборочни а — Iалашъергйола технически тIахьожама бюро. Цунна юкъебахар шинна а цеха технически тIахьожамхой. Бюрона керте эттар К. Я. Оболдин.

Хьалха хиннача кийча оатхалаш дIателара системагIа ОТК дIаэццашехьа складе йолхар уж. цул тIехьагIа кхоачар сборочни цехе. Механически цеха контролераш сборочни цеха воккхагIа волча тIахьожамхочо Оболдина ихар данза баргбоацаш бацар. Нагахьа санна механически цехе хьаьь оатхал сакхат долаш хилча, брак яьр гучаваккхара лаьрхIа комисси вIашагIйоллар, амма из де хала хулар. Оатхалаш складе а ца йолхаш, стенона тIара духьал сборе йолхаш моттигаш а хулар. Кхылола кхоачамбоацараш а нийслора. Бюро хьалхарча совещане К. Я. Оболдина белгалйяр цуи функцеш. ХIанзчул тIехьагIа инженераш шоай балха тIера а боахаш вIашагIъехкаш йола комиссеш кхы ертьяц. ТIахьожамхой шоаш денхарийла ба сакхат доалла оатхал хьаяьр гучаваккха. Бюро тIахьожамхой болх лерттIа вIаштIехьбаккхара хьаяьяр лаборатора хьисапера хIама. Цу чу латта керттера гIирс — 4 квадратни метр йола дика шаьръяь металлически Iоакъа тIа а уллаш дола истол. Цунах пайда ца эцача хана коррозе а кхьача хIамаша а эдергдоацаш лаьрхIа нийтъяьча щиташца дIакъовл из. Укхаза латт фуннагIа хIама нийса дусташ йола приборaш чуйоахка сейфаш а. Цу лабораторе дьча хьалхарча тохкамаша хьахьехкад дукхача станочникаша технологи телхаеш хилар. Царех цхьаннега, мишта нийслу из гIулакх аьна хьаттача, цо жоп делар:

— Аз-м дилла а ишта хьийкхад метала. Ишта сихагIа ма воалий. ТIахьожамхоша а хIама алацар.

— Шоашка нийса инструменташ цахнларгIа тIахьожамхошта-м мича могар оатхалах доалла айо гучадаккха. хьона хьайна хацарий Iайха технологи телхаелга?

— Кхы телхаергъяц ааI — аьлар болхлочо. Шийдеш доха а даьдац.

Дага а доацаш гучадаьлар коммуниста Г. Гудашауре кулгалдеча хьалха латтача бригада технологи телхаеш хилар. Свердловщикаш цецбаьлар, тешаш а бацар шоаш технологех бац болх аьлча, цар хьарамло йоацаш бора болх. ЦIаькха боккъонца хьежача гучадаьлар цун бахьан оснастка тиша хилар долга. На цу сахьате хийцар, цудухьа дика я хIана бригадо хьаю продукци, продукце дикал лакхъяра лоаттабеча къовсаме хьалха в из я.

ХIанз берригача станочникашта хов, брак чакхъяргйоацилга, гучайоаккхаргйолга, из яр малав ховргдолга. Лакхбеннаб хIара болхлочун бехктоккхам.

ЧIоагIа теркам тIабахийта а шоай болх дика бовзаш а тIахьожам лоаттабу продукцена механически цеха ОТК мастера — Сийлахь-боккхача Дай-мехка тIема инвалида Н. В. Бочкарева. тIахьожамхоша — Сийлахь-боккхача Дай-мехка тIема доаьоцхочо П. И. Уголкова. завода ветерана А. Н. Дымченко, къонача тIахьожамхочо Н. Павлова, кхычар.

Ер да технически тIахьожама бюро балхах хьаннинар: дукха а дукхагIа хиннай дIахьошехьа а ОТК дIаэца механически цеха продукци. Брак хьалха а кIезига яр укхаза. из кхы а лохъеннай.

На геттара дика хинная сборочни цеха балха. Технически тIахьожама отдело дIахьошехьа а дIаэц хIанз 80 процент изделеш. ХIанз экспорте йоахийт цехо шоаш вIашагIъехкача машинех 30 процент — шу хьалхачул шоаза дукагIа. Дика могаю машинаш заказчикаша.

ХIанз механически а сборочни а цехашка хьаьй комплексни бригадаш. лакхбеннаб къахьегама коллектива хьалхашкара хIара болхлочун бехктоккхам. цар девиз хIанз иштта я: «Бригадана, хьай новкъосташта, завода тийша болх ма бе».

Продукце дикал лакхъяра лоаттабу къовсам дIахо болаш, шерлуш латт хIанз шоллагIчен кхоалагIчен цехашка. хIара болхло ва укхааз цу къовсама юкъе.

В. СОКОЛОВ.

ЦIАККХА ДИЦЛУРГДАЦ

Дукха нах гулбеннабар нийслагIча мая Грозненски городской кашамашкарча вежарий каша юхе. Укхаза баьхкабар республика партийни, советски, профсоюзни, комсомольски организацей кулгалхой, Сийлахь-боккхача Дай-мехка тIема ветеранаш, промышленни предприятей, организацей викалаш, Грозненски гарнизона бIухой, дешархой.

9 сахьат доал. ДIалокх Советски Союза Пачхьалкхен гимн. Цул тIехьагIа локх траурни мелоди. Монумента юхе венок Iоал КПСС Нохч-ГIалгIай обкома хьалхарча секретара А. В. Власова, Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума председателя Х. Х. Бокова, КПСС обкома шоллагIча секретара Л. Д. Магомадова, парте обкома секретараша М. О. Бузуртанова, М. А. Дорохова, Д. Н. Завгаева, Нохч-ГIалгIай АССР Министрий Совета председатела хьалхарча заместитела С. Н. Кожуховске.

ЦIечa лента тIа яздаь да: «Даьхе бахьан долаш байнача Советски Эскара бIухошта. КПСС Нохч-ГIалгIай обкомагара, НГIАССР Лакхехьарча Советагара, НГIАССР Министрий Советагара».

Венокаш йохк иштта парте Грозненски горкомагара, горисполкомагара, облсовпрофагара, ВЛКСМ обкомагарен горкомагарен, тIема ветеранашкара, Грозненски гарнизона бIухошкара, къахьегама коллективашкара, городерча дешархошкара.

Даим наьха дегашка бахаогба тIема шерашка Даьхе бахьан долаш шоай вахарах баьнйараш. Цхьаькха а вицвеннавац, цхьаькха дицденнадац!

* * *

Цу дийнахьа Даьхе бахьан долаш байнарий сийна оттадаьча памятникашта юхе эзаш декхар Грознерча Старопромысловски, Октябрьски, Заводской районашка а, хIаьта иштта республика юрташкарча районашка а.

ГОРОД ГРОЗНЕ ЛЕНИНСКИИ ЗАВОДСКОИИ РАЙОННИ ХАЛКЪА СУДИЙ ХАЛКЪА СУДАХОЙЛА ОТТАБАЬЧА КАНДИДАТАШТА РЕГИСТРАЦИ ЯРАХ БОЛА

ХОАМ

«РСФСР районни (городской) халкъа судаш харжарах йолча Положение» 31 статьяга хьежжа халкъа депутатий Ленински Заводскойи Советий исполкомаша къахьегама коллективаша хьачуденнача халкъа судахойла кандидаташ оттабарах долча собранеш протоколашцеи йоагI-йоагIача хоржамий округашка гIолла харжийта раьза хиларах йолча кандидатий заявленешца хьана а хьежа халкъа судахойла кандидаташта регистраци яьй:

Ленински районни суда №1 йолча Северни хоржамий округе гIолла нов. Коробов Валерий Павловича, эрсечоа, 1947 шера ваьчоа, КПСС члена, лакхера юридически образовани йолчоа, «Грознефть» объединене юрисконсультала болх бечоа, «Чеченингушстройматериалы» объединене № 2 йолча гIишлон материалий Грозненски комбината болхлой, инженерно-технически балхахой, гIулакхерча наьха коллективо оттаьчоа;

Заводской районни халкъа суда № 2 йолча Кировски хоржамий округе гIолла нов. Гаврилова Юзеф Феликсовнана, 1932 шера яьчоа, эрсечоа, КПСС члена, лакхера юридически образовани йолчоа, Заводской района юридически консультаце адвокатала болх бечоа. Анисимова цIерагIча Новогрозненски мехкдаьтта чакхдоахача завода болхлой, инженерно-технически балхахой, гIулакхерча наьха коллективо оттаьчоа.

Идеологически балха бIухоех

КАГИРХОЙ ХЬЕХАМЧА

Дуккха шераш ду Назаров Виктор Борисовича — «Севкавнефть» директора заместитель — комсомольски политически просвещене сéте пропагандист вола. Цу [illegible] по. Цунна дина хоя занятеш чаккхъяхара эша литература, гойтара агитаци хьахерша, пропаганда еча технически средствеех пайда эца.

Виктор Борисовича шерра политически а культурни а кругозор я, дика хаьа производства а экономически а дешаех, беррига мехка а института коллектива а хьалхашка латта декхараш довз. Кружоке занятеш чакхъяьхха а дешара материал дIахьийха а ца Iеш, цаьхха оамалашта, гIулакхашта партийни влиани хургйолаш вIаштIехьбоанкх цо ший беррига болх.

Цо даим терналду ший ладувгIараша мишта бу болх, производствении задалеш кхоачашъеча цар мишта дакъа лоац. Укх шера цо лелаеча «ДегIаенача социализма Конституци» яхача кружоке ворхI саг коммунистически къахьегама ударник ва, из лакха цIи якка гIерташ кхы а бараиттане нъовсам лоаттабу.

Пропагандиста Назарова болх бувцача хана белгалдаккха деза, безам а болаш, ший знанеш ладувгIараштa цо дIателлига, хаддаиза ший говзал лаккъелга.

— Наха фу хьехаргда Iа, хьай знанеш хадданза нерда йоахаш ца хилча.— йоах Виктор Борисовича. ХIара аргIанара занятиi чаккхьякхха кийчлуча хана ювцача темах дола литература деш аз. царна юкъе Маркса, Энгельса, Ленина произведенеш, парте документаш, нерда арадаьнна книжкаш а долаш.

Занятеш беседий хьесене чакхйоах. Дувцачунда дакъа лаца тIахьех массава а. ЛадувгIарий дешарцара безам совбаккхара царга шоашка докладаш, рефераташ кийчъйит. Пропагандиста ший керттера декхар лоархI хIанзара общественно-политически явленеш кхетаергйолаш царна кхетам лулга. «Кердадар ха безам хиларо книжкашта тIаберзабергба ладувгIараш, цунца цхьаьна политически санкетам а айлургба цар», — йоах цо.

«Советски политически система» яха тема Iомасча хана В. В. Назарова чулоацам бказа хьа а беллаш къаьгга белгалйоанкх социалистически демократи, цо наха лу бокъонаш.

Пропагандисто ерригa занятеш чакхйоах кагирхой нравственно, интеллектуально, эстетически дегIаихувлара тIалеста. ДоагIача хаттар луш, керттера дар белгалдоаккхаш. дувцачун корта болаш ю цо беседаш. Занятеш чакхъяхара дикагIа йола форма я ленински урокаш. Уж хул лоархIаме политически общественни даташ долча хана. Ленински урокашта тайп-тайпара темаш ювц, ладувгIарий дешара дукхагIа безам тIабохийт укхаза дакъа лоацащ хулача къахьегам а тIема а ветеранаша.

«ДегIаенача социализма Конституци» Iомаеча кружока программа аьттув болаш я ладувгIарий производствении а общественни а балха доахача толамех дувцара. Масала, «СССР-а экономически система» яха тема къоастаеча хана дийцар парте экономически политика чакхйоаккхача Ленински комсомоло лоаца дакъа, института къахьегама коллективана хьалхашка латта декхараш кхоачашдара хIаране дё дезар.

Иштта уйла а еш вIаштIехьдаьккхача политически дешаро дикка пайда лу. ЛадувгIарашта юкъера гIулакхаш хувцаденнад. коллективизма а интернационализма а безам лаккхбеннаб. кагирхоша хьинарегIа дакъа лоац общественни мероприятешка.

Цу гIулакхех дикка дакъа доалл пропагандиста Назаров Виктор Борисовича. Цо кагирхой Iомабу бехктохкаме хила. ше дечун анализ е дIахо деша, карасрзаяьча знанеех хIара дийнахьа беча балха тIа пайда эца. Ма дарра аьлча пропагандисто Iомабу заманца гIа баха, балхаца творчески гIулакх леладе.

Х. МУСИЕВ.

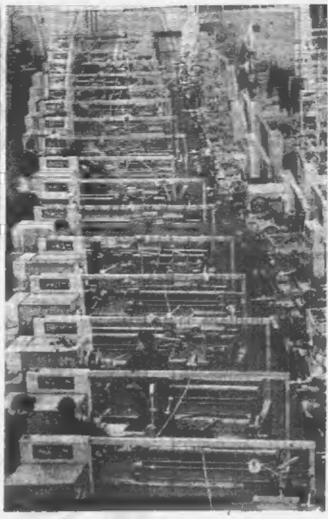

Технически прогресса наькъагIа

«Красный пролетарий» яхача Московски станкостроительни завода марка тIалатта оборудовани лархIа боккъо а йолаш нийса хилара эталон лоархIаш я. Мехка хIара ихонагIа вола токарь цу предприяте арахийцача станока тIа болх беш ва.

Завода продукцех еэткъей ялхайтта процент яр паччахьалкхен дикала Знак тIалатташ арахец. Отрасле эггара боккхагIа барех хьонхим ба из. Заводо арахецача оборудоване хьахьокх промышленноста дукхача доаькъой технически боарам.

«Эффективностех дикалех пятилеткана — тIехдика оборудовани» — иштта да нарча пятилеткагIа станкостроителаша шоашта хьалхашка оттадаь керттера декхар.

Завода конструкторски бюрошкей лабораторешкей кийчъю кховнарча ден техника.

ТIехь-тIехьагIа шерагIа баржаш латт предприяте рационализаторийн изобретателийн болам.

Предприяте технически прогресса тIехьа лоаттабеча къовсаме авангардни лоархIам болаш я завода партийни организаци. Партийни комитетой профсоюзни организацей дукха къахьег Iилма-технически карагIдьхнараш практика юкъедоаладе гIерташ.

Заводе вIаштIехьдаькхад хьалха латтача къахьегама методий опыт Iомаелга, вIашагIьехкай мастерийн хьехамчийн советаш. Коммунисташ пропагандисташ ба, комсомольско-кагирхой бригадай кугалхой ба, хьехамчаш ба.

СУРТАШ ТIА: 1. Продукце дикала йолча комиссе заседани еш воал завода керттерча инженера заместитель Д. М. Чесноков.

2. Паччахьалкхен дикала Знак енна йолча 16К20 яхача серийни станокашта тохдамаш ду участок.

В. КУЗЬМИНА сурташ. ТАСС фотохроника.

ЛАКХЪЕ КЪАХЬЕГАМА ОВСАРЛЕ

ЭКОНОМИЧЕСКИ ОБЗОР

Нохч-ГIалгIай АССР къахьегаихой В. И. Ленин ваь 110 шу дузача денна, дунен халкъашта юкъерча цIейна — Цхьоалаг Iча майна нердача къахьегама толамашца накъабахкаб социальни экономически дегIаахара даькъе нерда толамаш а доахаш. Из иштта хилара тешал деш да иттлагIча пятилетка тIеххьарча шера дIабахача биъ бетта дакъа къахьегама толамаш. Республика ерригa промышленность хьаийцача продукци маьхала дяккхара биъ бетта план 101,5 процент кхоачашъяьй.

ПланагIа лаьрхIачул совгIа маьхала яьнкхай 7 миллион совгIа тайп-тайпара продукци. Биъ бетта плая тIехкхочашъяьй мехкдаьттахоша, машинашъераша, химикиша, пищевикаша, лигача, хьуи промышленноста, гIишлон материалий промышленноста, кхыча халкъа боахама доакъой болхлоша.

Хьалхе сакна производствении коллективаша чIогIа йоакхо яьй къахьегама овсарле лакхъяра — производства эффективность лакхъяра йолча цу лоархIамеча резерва. Къахьегама овсарле лакхъяра керттердарех Iилма-технически прогресс сихьелга хилар теркал а деш, производственни коллективаша тешхдоах турча торопий чотагIа арахеца продукци дукхагIа хилийтара балхаш. Цу лостамагIа карагIдаьннараш кIеэнга а дац.

Республика ерригa промышленность хьаийцача къахьегама овсарле лакхъяра план 100,3 процент кхоачашъяьй. Соахка укх хана хинначунца пийсйича из лакхъеннай 1,7 процент. ДIабахача биъ бетта тIа мел кхийтта продукци хьахинийй къахьегама овсарле лакхъяра чотагIа. Из чIогIа пайдана гIулакх да производства эффективность лакхъяра даькъе а хьалхарча аргIагIа арахеца продукци дукхагIа хилийтара а.

Алсам мел яьние продукци къахьегама овсарле лакхъяра чотагIа хилийтай «Нефтехимзапчасть». ГI Ахриева цIерагIча «Электроинструмент». Грозненски ремонтно-механически заводий, шедийн производственни объединене. чхьагIара-коньячни комбината. «Автоспецоборудование» яхача Грозненски опытно-экспериментальни завода. кхьча предприятей коллективаша. Дуккхача производственни коллективашка хадланза а лаьрхIа а балхаш ду къахьегама овсарле лакхъяра тIадерзадаь

Цхьабакъда, массанахьа а цхьатарра лелац уж гIулакхаш. Халехте и кIезига ли кулгалхоша, инженерно-технически болхлоша къахьегама овсарле лакхъяра е йоагIаш йола йоахо ца еш йола предприятеш. хьалха латтача коллективай дараш сакна хьалаш долаш болх беш уж яле а.

ДIахо йодача хана ла мегаргдолаш гIулакх дац республикерча хIара ялхлагIа йолча предприяте къахьегама овсарле лакхъяра план кхоачаш ца еш хилар. 1980 шера биъ бетта итогех цу хьокхама план кхоачашъьйц «Грознефтеоргсинтез» производственни объединене, Грозненски кога тIирс беча фабрика, шурий промышленноста производственни объединене. Гудермесски медицински инструментий завода, нерудни гIишлон материалаш йрахачен чакхйоахьчен Карабулански завода. «Чечингушводстрой» гIишлошъеча управлене. Аргунски аьшкабетона изделей завода, Нохч-ГIалгIай гIишлошъеча управлене. Грозненски аьшкабетона изделий завода, кхы цхьайолча предприятей коллективаша.

Кхы а вогIа да цхьаьнкхара болхлочов дIалаьрхIача арахеца продукци кIезигагIа хулийташ йола предприятеш республике хилар. Масала, укх шера биъ бетта соахка цу юкъа хиначул къахьегама овсарле лохьлой механизированни карьерни боахаме. Грозненски маькха комбинате, кондитерски фабрике, яйй доакхача заводе, Нохч-ГIалгIай химически заводе, кхыча предприятешка.

Къахьегама овсарле лакхъяра де дезар ца а деш, кIезига моттигаш нийслац кулгалхоша, инженерно-технически болхлоша бехказа бовла гIерташ бахьанаш уттадеши халонаш нийслу яхаш.

Цхьабакъда, зехьа йоаеш йола балха ха хIаиз а тIехьа дукха я. Къаьстта дукха балха ха зехьа воалий 1979 шерен 1980 шера дIабахача биъ беттех Назрановски трикотажни фабрике, «Консервплодоовощ» производственна объединене, Грозненски дулха комбинате, кхы цхьайолча предприятешка.

Республикерча производственни объединенешка, предприятешка дукха балхаш ду производство кердача техникаца Iалашъяра, производствица нерда техьикен дикагIйола технологии юкъе йоалаяра.

Из сакна йола мероприяти хIара шера эзар совгIа чакхйоахк. Керда техника производствана юкъейоалаяра эггара дукхагIа средстваш дIайохийт мехкдаьтта доахача, мехкдаьтта чакхдоахача, машинашъеча, кхачан промышленносте. Белгалдаккха дезаш да цу дIадохийташ долчв ахчах хьабоала пайда боккха хилари. дIадахийтар саха юхаметтаотташ хилара, 1.5 — 2 шера юхаметтоотт дIадахийтар. ХIаьта а цу лостамагIа къахьегама овсарле лакхъяр Iалашдеча а кIезига кхоачамбоацараш нийслац. Республикерча 44 промышленни предприяте, ерригех 31,9 процент йолча предприятешка 1979 шера цхьакхаа керда техника юкъейоалаяьнзар. Iилман-тохкама, опытни, проектни, конструкторски балхаш данзар.

Керда техникен дикагIйола технологии производствана юкъейоалаяра дола балхаш данзар машинашъечен металлообработкан йиъ предприяте, гIишлон материалий промышленноста 4 предприяте, кхачан промышленноста 12 предприяте. лакхе цIераш яьхарех я электро-ремонтни завод, ремонтно-механически мастерской, «Чечингушводстрой» гIишлошъеча управленена чуйоагIа Аргунски аьшкабетона изделей завод, нерудни гIишлон материалаш йоахеи чакхйоахен Карабулански завод, механизированни карьер, республика кхачан министерства дукха предприятеш. кхыяраш

Производствана механизаци автоматизаци яра даькъе иштта хIара шера производстверча боккхой квалификаци лакхъяра аьттув боалаш, пайда луш балхаш даьдале а. хIанз а дукха 'болхлой ба кулгашца балхаш а деш къахьегама овсарле лоха йолаш къахьегаш.

1979 шера кулгашца балхаш деш бараш итташ эзараш хилар ремонт еш бараш а тIехьа дIалаьрхIача. Промышленноста цхьадолча доакъошка геттара дукха ба кулгашца болх беш бола нах. Масала, кхачан промышленносте берригех 63 процент бараш, хьу чакхйоахача промышленносте — 49 процент, гIишлон материалий промышленносте — 41 процент.

Цу лаахе цIераш яьхача доакъошкарча цхьайолча предприятешка кхы а дукхагIа ба кулгашца балхаш деш бараш. Масала, «Нефтехимзапчасть» заводе машинаш йолдашехьа а кулгашца балхаш беш бараш 41 процент болхлой ба, приборостроене Министерства «Промавтоматика» НПО опытни заводе — 51,2 процент, «Автоспецоборудование» яхача Грозненски опытно-экспериментальни заводе — 48,2 процент, техобслуживани станце — 83,1 процент.

ГIона дола балхаш деш бола дукха нах ба промышленноста цхьадолча доакъошка балхашта механизаци ца еш. гIона дола балхаш кертIа вIаштIехьа ца доахкн къахьегаш ба, хьалхарча даькъе цу балхех да погрузочно-разгрузочни, складски. подъемно-транспортий балхаш.

Геттара эсала дел погрузочно-разгрузочни транспортни балхаш дечар гIона долча балхашта механизаци елга, складской боахаме, кхачан промышленноста предприятешка контрольни операцеш чакхйоахача, консервни производстве, маькха-булочни изделей предприятешка.

Оборудованега биззача нийзаца болх ца байташ хилча лохлу къахьегама овсарле. Цхьабакъда, дуккханахьа оборудованега биззача низаца болх байтац. Лоацца аьлча производственни мощносташа биззачи низаца болх бац. Масала, дуккхача хана дензи боагIача боарамагIа низ тIа а бахийта болх байтац цементни заводерча. Назрановски трикотажни фабрикерча, шекар доанкхача заводерча машинашкен оборудованегей.

Цу предприятешка продукци арахецара йолча проектни мощностага кхача таьна да. Из бахьан долаш мехкага дIа ца кхоачаш юс дикка дукха цемент, трикотажни изделеш, шекар.

Укх шера дIабахача биъ бетта дика толамаш даьхад подрядни гIишлошъеча организацеша. 1980 шера биъ бетта шоай низаца гIишлон-монтажни балхаш дара плаи 103 процент кхоачаш а еш, соахка цу юкъа даьча гIишлон-монтажни балхел 5 процент дукхагIа хилар даь гIишлон балхаш. Биъ бетта гIишлон балхаш дара программа кхоачашъяьй дуккхача подрядни организацеша. ГIишлошъеча организацешка балхаш ду къахьегама овсарле лакхъяра тIадерзадаь. ДегIа жел даьхка гIишлон балхаш тIакхийттад къахьегама овсарле лакхъяра чотагIа. Цхьабакъда, дуккхача подрядни организацеша кхоачашъяьц къахьегама овсарле лакхъяра шоашта оттаь заданеш, гIишлош еча моттигашка балха ха зехьа йоаю. эсала дел гIишлоехой надраш тIачIоагIъелга, цхьайолча участкашка во дел къахьегача механизаци ира болх. Лоацца аьлча, гIишлош хьалъеча кIезига ю къахьегама овсарле лакхъяра йола торонаш.

ХIанз производствана коллективай низаш тIадерзадаь 1980 шерен бIарчача пятилетная планаша тIаийца социалистически декхараш толамца кхоачашъ тIехкхоачаш дара.

ХIара производственни коллектива сийлен декхар да шайна хьалхашка латтача декхарех лоархIаяр.

РЕСПУБЛИКА ПРОМЫШЛЕННОСТО 1980 ШЕРА БИЪ БЕТТА ПЛАН КХОАЧАШЪЯРАХ СВЕДЕНЕШ

	Продукци маьхала лакхъяр	Къахьегам овсарле лакхъяр
Ерригача республике гIолла	101,5	100,3
Ленина орден лелаеча «Грознефть» производственни объединени	103	100,5
Грозненски ремонтно-механически завод	100,7	105
Карабулански химически реагентий завод	102	101
«Севкавнефтегазпереработка» производственни объединени	103	100,8
Лаьттан чекакарча йоахаллах пайда ийбу Къилбаседа-Кавказски управлени.	106	104
«Грознефтеоргсинтез» производственни объединени	100,5	99,0
Грозненски «Нефтехимзапчасть» яха завод	101	101
«Красный молот» завод	100,4	100,2
«Оргтехника» Грозненски производственни объединени		
«Электроприбор» завод	102	101
«Промавтоматика» НПО опытни завод	105	100,5
«Пищемаш» завод	101	103
ГI. Ахриева цIерагIча «Электроинструмент» завод	102	100,5
«Трансмаш» завод	103	103
Электромеханически завод	104	100,3
Гудермесски мединструментий завод	103	99,9
Ацетонови завод	103	100,5
«Грозэнерго» районни управлени	100,3	102
«Терек» яха Нохч-ГIалгIай мебельно-хьун хIамаш ю производственни объединени	100,9	104
«Союзавтоматстром» ВНПО опытно-экспериментальни завод	102	103
Грозненски радиотехнически завод	101	103
Электроремонтни завод	100,4	100,4
«Вторчермет» производственни объединени	103	102
Цементни завод	84	71
Грозненски аьшкабетона конструкцей завод	101,0	99,0
Нохч-ГIалгIай карьероуправлени	100,2	104,4
Грозненски ремонтно-механически предприяти	102	110
«Чечингсельстрой» треста аьшкабетона конструкцей завод	100,0	94
ГIишлон материалийн гIишлон индустрей Аргунски комбинат	100,7	105
«Чечингушводстрой» гIишлошъеча управлене Аргунски аьшкабетона изделей завод	103	90
«Чечингушводстрой» гIишлошъеча управлене ремонтно-механически мастерской	100,0	96
Нерудни гIишлон материалаш йоахеи чакхйоахен Карабулански завод	100,0	84
Хьун боахама министерство	100,8	99,4
«Автоспецоборудование» яха опытно-экспериментальни завод	100,6	100,0
Мехкарьер	101	102
Назрановски трикотажни фабрика	100,3	112
Швейни производственни объединени	100,8	101
Кога гIирс бу фабрика	102	98
Даьтта доакхиа Грозненски завод	104	106
Шекар доакхиа завод	120	102
«Консервплодоовощ» яха Нохч-ГIалгIай производственни агропромышленно-торговая объединени	101	110
Дулх доакхиа комбинат	119	101
Шурий промышленноста объединени	102	96
«Чечингушвино» объединени	101	108
Ялата продуктий Нохч-ГIалгIай производственни управлени	115	108
Грозненски экспериментально-механически завод	100,5	100,5
«Металлотара» завод	103	104
Протезно-ортопедически предприяти	100,0	100,0
БIерга са доачарий общество	102	108
Къорен меттазен барий общество	101	109
Издательства, полиграфе, книжки торговле гIулакхашта йола управлени	102	101
«Чечингушпромстройматериалы» производственни объединени	103	100,8
Кхачан промышленноста министерство	104	100,6
Меттигерча промышленноста министерство	100,9	108

НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР СТАТИСТИЧЕСКИ УПРАВЛЕНИ.

ВАРШАВСКИ ДОГОВОРА ОРГАНИЗАЦЕ 25 ШУ ДУЗАШ

ЕВРОПЕРЧА СТАБИЛЬНОСТЕН МАШАРЕН ЛОАРХIАМЕ ФАКТОР

25 шу хьалха. 1955 шера 14 мае, халкъа Польше столице Варшаве СССР-ей социализма европейски мехкийн (Югослави юкъе йоацаш) правительстваша кулгаш яздир Европе социалистически доттагIлен мехкий тIема-политически союз хьахилар дIахкайкадаьча доттагIалах, цхьана гIулакхаш леладарах, вIаши гIо дарах долча Договора. Из хьахилар 1949 шера империалистически Къилбаседаатлантически блок хьахилари Малхбузен Германи цунах дIакхетари бахьан долаш деча гIулакха хьисапе. Ше хьахинача хьалхарча дийнахьа дена Европера а дерригача дунен тIара а хьал чIоагIдеш йола дунен халкъашта юкъерча вахара фактор я хиина дIаьттай Варшавски Договора Организаци.

Договора кулгаш яздеш, цун доакъошхоша чIоагIдир шоаш Европе коллективни кхерамзлен система хьае, вешта аьлча социалистически арий сакна, иштта капиталистически арий а тIехьа ерригача европейски паччахьалкхений низаш континента тIа машар Iалашбара вIашагIтоха гIерташ хилар. Цар барт бир. дунен халкъашта юкъе шоаш леладеча гIулакхашка низа кхерам тIатуьсара а низ дукхала бахара а «гIулакха юхаузабален шоай дунеи халкъашта юкъера къовсамаш машара средствашца къестадеш...» (ст. 1), кхыча мехкашцара гIулакхаш цIенача дег тIара а леладеш, «дунен халкъашта юкъе машари кхерамзлен Iалашъе гIерта». хIаьта иштта «дерригa герз кIезигдара а атомни. водородни. дукха нах боабеча герза кхы тайпаш къовлара а тIадерзадаь эффективни гIулакхаш де» (ст. 2).

Договора чулоацамо ше хьахьокх, социалистически мехкаша тIема-политически союз дукхьял машар лорабара, европейски кхерамзле чIоагIъяра. моллагIча тайпара а агрессии хьеллараи Европа социалистически даькъа халкъийн паччахьалкхенийн суверени бокъонаш телкае гIертараи духьала латта хьаль хилар. КПСС ЦК Генеральни секретара, СССР Лакхехьарча Совета Президиума Председателя Л. И. Брежнева белгалдаьхха бесса, социализма мехкаша хьаьй шоай тIема союз «...дукхьал цхьа хIама дага лаьца — керда тIом ца хилийта. Из дар НАТО агрессивни кийчонаш еш дилар. вайца низ барий меттала къамальаш де гIертар бахьан долаш даь хIама».

1945 шера гуранхьа дена СССР а социализма кхыча мехкашта а духьала тIом болабара плана массехк вариант оттаьяр США. Царна юкъе яр «Чарнотир», «Даблстар», «Флитвуд», «Троян», «Дропшот», кхы тайпа кодови цIераш а йолаш планаш. Царна ларде уллар СССР а цун союзникашта а дукъала США атомни герз юкъедоаладеш превентивни тIом болабар Царех аьхьарашта лаьрхIа дар социалистически паччахьалкхенашта духьалара агрессена юкъе Англе Франце. Европан Азен кхыча мехкаша дакъа лоацилга.

Империализмо еш йола тIема кийчо да тIехьа совъювлаш латтача хьалашка Варшавски Договора кулгаш яздаьча мехкаша декхар гIайийцай, нагахьа сакна моллагIча договора юкъебоагIача мехках е мехкий группех Европе герзаца лате, ма хула сихагIа герзашцара низаш а юкъедолаш йолча ерригача средствашца царна гIо де (ст. 4). Из да Варшавски Договора юкъе дакъа лоацача мехкий вIашагIтеха тIема низ. «Л. И. Брежнева аьххача бесса, — моллагIчох а латара гIулакх дара а ца леладеш, вай халкъий машаре къахьегам лорабара леладеш» хилар цIаьхха а белгалдаьккхар.

Варшавски Договора оборонительни организаци йолаш дола 25 шу — уж да хIанзарча ханарча хьалашка эггара гуманнегIен сий дола шагIен дола гIулакх котдаккхара — тIом ца хилийтара лерраагIа я кIаьд ца луш а къовсам лоаттабу шераш. Цо тел Европера тIема конфронтаци дIадаккхара, машаре цхьана гIулакхаш леладара наькъаш лахара тIаерзаль инициативаш.

Керттердар тIема хостам болча НАТО сакна доацаш. Варшавски Договора Организаце хьалхарча моттиге лоаттаду хIанзарча ханарча дунен халкъашта юкъерча вахара керттера политически проблемаш ювцар. дерригача халкъий машарен кхерамзлени дьаштанка хьежжа уж къестаяр. 1956 шера хинача Политически консультативни комитета ялхайтта заседане коллективно оттайир уж чакхдахаро дунен термоядерни тIема кхерам дикка тIехьабаккха а тIаяхха из вIалла ца хилийта а, хIаьта иштта дунен халкъашта юкъера хьал чIоагIагIен стабильнегIен хилийта. Европерчен дерригача лаьттан тIарчен халкъашта тIера ракетно-ядерни тIемо хIаландаро кхерам дIабаккха торо хулийташ долча политически гIулакхий шерра программа.

Шераш йоахаргъя вай Варшавски Договора юкъе дакъа лоацача мехкий предложенеех аьхха цхьаврий. Варшавски Договорен Къилбаседаатлантически оцеана пактан юкъе дакъа лоацача мехкашта юкъе вIаши латарг ца хиларах йола Пакт оттаяр. Къилбаседаатлантически союзи Варшавски Договора Организаци шаккхе а цхьтаре дIаякхихарах е цу даькъе хьелхара тIа банкхара хьисапе шина а союза тIема организацеш дIаяхарах. Европе кхерамзле Iалашъяран ерригача Европа цхьана тIулакхаш леладеэга вIаштIехь даккхарен хьакъехьара дешаш дувцара ерригеевропейски совещани вIашагIтохар; шинна а союза юкъе даькъа лоацарий го шер да бар, кхыдараш.

Европейски дунени политика овлангарча дешай хьакъехьа Варшавски Договора мехкаш бартагIа оарцагIдоалар чIоагIа лоархIаме хилар кхохкам лаьгIлулга Iалашъяра. Цар даь хIама да трагически цикл хоадар: дунен тIом — тIом боацаш кIеззига юкъ — юха а дунен тIом.

Амма цу тайпара лелам империалистически реакцена эшшача тайпара бац. Цудукъа 70-гIчен 80-гIчен шераш къастача гIайна тIа яховчаш разрядканей массане юкъараа машаран духьала контрнаступлени йолаьй США-ей НАТО гIоллара а Пекинерча а цар союзникашен. Уж болабелар антисоветски истерии чIоагIа хьалхьее. шерра мул лаьцар тIема кийчо ира, эггара хьалха СССР а кхыча социалистически мехкий а доазонашта гаргарча моттигашка.

1979 шера декабрь бетта США тIаталар бахьан долаш НАТО совета сессе тIайицар Европе хIана долаш долча Iалаьмате дукхача а низ болча а герзал совгIа Англе, ФРГ, кхыча европейски мехкий территоре тIа СССР-чен цун европейски доттагIаштен тIаерзаль йола кхы а 600 гаргга гаьна яхара низ юкъера бола американски тхьамаш дола ракеташа «Першинг-2» яха ракеташи дIанийсьярах йола решени. Афгански правительства дехарагIа доазол дехьара агрессии юхатоха афганцашта новкъостал дара советски бIун хьадда йола контингент цу мохка чуяха хиларах бахьана хьнсапе пайда а кйбеш, США империалисташен цхьаболча пар союзникашен, «советски оагIорахьара машара тIаэттача кхерамах» дола доацараш шерра доаржа а деш. ховшехьа а нервозноста хьалаш уттаду. тIема психоз хьалхьею. Иттех шу, хьалха сакна, социалистически мехкашца къамальаш «шийлача тIема» меттала де гIерташ я США.

Цу хьалашка. машара политика, разрядка бахьанера къовсам дIахо а хьош, шоай коллективни оборона чIоагIъяра даькъера гIулакхаш де дезаш да Варшавски Договора мехкаш. Социалистически мехкаша шоаш кхерадайтаргдац. «Вай низаши торонаши Iалаьмате йоккхий я, — йоахар укх шера февраль бетта Л. И. Брежнева. — Вайн вай союзникийн дилла а вIашIехьдаргда шоай гIулакх чIоагIа леладе а моллагIа моастагIа юхатоха а. ХIаьта вайна провокаци цхьаннега а юлургьяц. ТIема истерикен сихлаь герз хьадарен «доктринана» вай духьалъоттаергья лаьттара машари кхерамзлен бахьанерча лерраагIча къовсам доктрина».

Михаил МОНИН, генерал-майор, исторически Iилмай доктор.

(АПН).

СОВГІАТАШ ДАЬКЪАЛА ХИЛДА ШУН!

«КЪАХЬЕГАМА ВЕТЕРАН» ЯХА МЕДАЛЬ КЪАХЬЕГАМХОШТА ЯЛАРАХ ДОЛА НОХЧ-ГІАЛГІАЙН АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА

УКАЗ

1974 шера 18 январерчу СССР Лакхехьарчу Совета Президиуме Указаца хьежна СССР Лакхехьарчу Совета Президиума цІерагІа «Къахьегама ветеран» яха медаль лойла:

ЗАВОДСКОЙ РАЙОНЕ ГІОЛЛА

Н. Анисимова цІерагІча Новогрозненски мехкдаьтта чахкдохачу заводе гІолла:

Агаронов Александр Хабиевича — керттерча технолога.
Алексейчик Павел Иосифовича — оператора.
Бузыгин Николай Андреевича — оператора.
Васильева Александра Митрофановнана — маляра.
Гречко Александр Петровича — оператора.
Денина Александра Александровнана — швейцара.
Ерманов Константин Петровича — оператора.
Зубенко Зинаида Матвеевнана — оператора.
Зайцева Екатерина Александровнана — оператора.
Исакова Прасковья Ивановнана — инженера.
Комаров Михаил Федоровича — вокхахгІолча оператора.
Кулиничева Ефросиния Ефремовнана — швейцара.
Куранова Надежда Петровнана — оператора.
Ломакина Анна Леонтьевнана — оператора.
Миронова Нина Николаевнана — оператора.
Обложкина Татьяна Ивановнана — бетонщицана.
Поваляева Софья Сергеевнана — оператора.
Панин Александр Ивановича — шофера.
Руденко Маргарита Васильевнана — отдела начальника.
Рогожкин Вера Петровнана — болхлочоа.
Синчарчук Надежда Андреевнана — оператора.
Скорцова Александра Артемовнана — швейцара.
Тапсиева Татьяна Александровнана — сварщицана.
Таранушич Мария Михайловнана — оператора.
Харченко Раиса Тимофеевнана — оператора.
Харитонова Анна Викторовнана — оператора.
Шатилова Зинаида Васильевнана — оператора.
Шульга Зинаида Филипповнана — аппаратчицана.
Шолина Галина Семеновнана — оператора.
Шаламков Василий Васильевича — вокхахгІолча оператора.
Щеголь Раиса Павловнана — лаборантнана.
Щеблякова Антонина Петровнана — оператора.

В. И. Ленина цІерагІча Грозненски мехкдаьтта чахкдохачу заводе гІолла:

Александров Евгений Ивановича — слесара.
Бурмаев Василий Павловича — механика.
Витенко Николай Алексеевича — смена начальника.
Великая Екатерина Александровнана — оператора.
Губарев Виктор Трофимовича — вокхахгІолча оператора.
Гетманцева Римма Васильевнана — смена начальника.
Денисенко Евдокия Ивановнана — лаборантнана.
Дергач Иван Павловича — слесара.
Детистова Антонина Ивановнана — оператора.
Дмитриев Виктор Сергеевича — машиниста.
Журавлева Валентина Александровнана — оператора.
Иванова Евдокия Васильевнана — оператора.
Иванова Надежда Федоровнана — оператора.
Курицын Виктор Сергеевича — установка начальника.
Луговенко Нина Дмитриевнана — цеха мастера.
Макарова Рауза Галиевнана — смена начальника.
Неробеев Александр Ивановича — прибориста.
Нефедов Николай Николаевича — электросварщика.
Плетнева Мария Федоровнана — нормировщика.
Резва Мария Акимовнана — бухгалтере сектора начальника.
Романченко Лидия Семеновнана — оператора.
Черкасова Елена Григорьевнана — йоккхагІолча химика.
Чернобров Василий Васильевича — установка начальника.
Шульга Лидия Владимировнана — оператора.
Шумовская Валентина Александровнана — йоккхагІолча инженера-технолога.
Шинкаренко Николай Ивановича — оператора.
Шиловский Иван Григорьевича — слесара.

СССР 50 шу дизара цІерагІча химически заводе гІолла:

Агеева Валентина Яковлевнана — лаборанта.
Антипов Иван Григорьевича — слесара.
Арсанукаев Мумади Магомадовича — слесара.
Арский Герман Николаевича — газосварщика.
Бурмистрова Раиса Тихоновнана — аппаратчицана.
Дудаев Шахида — пенсионера.
Казакова Анастасия Викторовнана — машинистхана.
Кизим Татьяна Тихоновнана — аппаратчицана.
Кириченко Раиса Георгиевнана — йоккхагІолча инженера.
Колпова Ольга Ивановнана — баллонаш хьалъюзачоа.
Коломийцева Мария Яковлевнана — болхлочоа.
Кувшинова Лидия Артемовнана — упаковщицана.
Кудаев Сайдахьмада — вулкировщика.
Лагейская Таисия Дмитриевнана — машиниста.
Лаптинова Матрена Григорьевнана — уборщицана.
Манаев Сапарбек Джабаевича — цистернаш цІенъечоа.
Муртазин Рашид Султановича — машиниста.
Недугова Нина Илларионовнана — уборщицана.
Обухова Калиста Васильевнана — болхлочоа.
Павлуш Евгений Александровича — машиниста.
Попова Лидия Григорьевнана — литейщицана.
Стороженко Алла Алексеевнана — аппаратчицана.
Тарабанова Валентина Федоровнана — кладовщицана.
Тимошенко Валентина Федоровнана — аппаратчицана.
Хайдаева Тамарена — уборщицана.
Фадеенко Татьяна Ивановнана — пякина.
Филиппова Нина Степановнана — штукатура-маляра.
Цыганов Владимир Дмитриевича — слесара.
Шашурина Раиса Максимовнана — болхлочоа.

«Грознефтеоргсинтез» яхача производственни объединене производственно-товарни конторе гІолла:

Баленкая Екатерина Павловнана — сливщица-разливщицана.
Гридюк Леонид Максимовича — слесара.
Горобчук Василий Ивановича — болхлочоа.
Даидев Абдулхалик Юсуповича — слесара.
Ефимов Григорий Георгиевича — электромонтера.
Ильичева Татьяна Михайловнана — товарни оператора.
Проскурина Луиза Васильевнана — болхлочоа.
Привалова Наталья Георгиевнана — оператора.
Рыбальченко Тамара Митрофановнана — оператора.
Свешникова Татьяна Федоровнана — электромонтера.
Сафонова Клара Леонтьевнана — товарни оператора.
Устенко Елена Максимовнана — товарни оператора.

«Грознефтеоргсинтез» яхача производственни объединене ремонтно-механически заводе гІолла:

Красюков Иван Владимировича — газорезчика.

«Грознефтеоргсинтез» яхача производственни объединене Центральни приборо-ремонтни мастерсие гІолла:

Арутюнов Лев Сергеевича — слесара.

«Грозэнерго» РЭУ энергосбыте гІолла:

Назарова Лидия Михайловнана — контролер-монтера.

Грозненски ацетонови заводе гІолла:

Матвиенко Нина Пантелеевнана — кочегара.
Овчинников Федор Федоровича — электромонтера.

Нохч-ГІалгІайн АССР МВД гІолла:

Давыльянц Александр Александровича — гаража заведующена.

«Грозэнерго» ТЭЦ-2 гІолла:

Воротникова Лидия Дмитриевнана — грузчика.
Жирунов Николай Сергеевича — столяра.
Крицова Юлия Абросимовнана — уборщицана.
Сурмач Надежда Григорьевнана — уборщицана.
Ткачев Евгений Назаровича — слесара.

«Грозэнерго» РЭУ Малхбоалехьарча электрически сетайка гІолла:

Винокуров Иван Антоновича — служба начальника.
Горнков Петр Михайловича — дежурни электромонтера.
Кардашевский Федор Федоровича — водителА.
Стахиев Александр Филипповича — электромонтера.

«Грознефтеоргсинтез» яхача производственни объединене нормативно-исследовательски станце гІолла:

Климова Тамара Васильевнана — йоккхагІолча бухгалтера.

РСФСР Госкомнефтепродукта Грозненски управлене гІолла:

Мурко Василий Ивановича — пожарни стрелока.

«Грозгипронефтехим» проектни институте гІолла:

Алехина Мария Тихоновнана — пенсионеркана.
Баданова Татьяна Александровнана — пенсионеркана.
Барыбина Ирина Владимировнана — йоккхагІолча инженера.
Викулина Анна Елисеевнана — пенсионеркана.
Куликова Любовь Андреевнана — йоккхагІолча бухгалтера.
Неретин Тихон Ивановича — пенсионера.
Попова Юлия Тимофеевнана — пенсионеркана.
Рахильский Лев Григорьевича — йоккхагІолча техника.
Саулевич Ольга Иосифовнана — кадрай отдела начальника.
Ткаченко Евгения Петровнана — техника.
Фомичева Мария Дмитриевнана — йоккхагІолча библиотекара.
Шанина Дина Михайловнана — пенсионеркана.
Шевченко Федор Васильевича — проекти керттерча инженера.

«Чечингестройтранс» яхача производственни автотранспортни объединене гІолла:

Архангельский Владимир Григорьевича — шофера.
Толмыгина Мария Ивановнана — шофера.

«Грозэнерго» РЭУ специализированни вІашагІтехача автобазе гІолла:

Андросенко Василий Акимовича — слесара.

«Грознефтеоргсинтез» яхача производственни объединене автотранспортни конторе гІолла:

Воротников Петр Семеновича — пенсионера.
Маматов Тимофей Гамидовича — пенсионера.
Шерстнев Василий Матвеевича — водителА.

Нохч-ГІалгІайн гІишлон управлене гІолла:

Камянская Сабина Владимировнана — пенсионеркана.
Погудина Ида Семеновнана — секретарь-стенографисткана.

Нохч-ГІалгІайн гІишлон управлене специализированни гІишлон-монтажни управлене гІолла:

Белякова Александра Васильевнана — асфальтировщицана.
Береженкина Анна Александровнана — расчетни группа йоккхагІолча бухгалтера.
Гайдук Евдокия Архиповнана — слесара сантехника.
Мирзоян Вартан Григорьевича — пенсионера.
Чегиев Заудин Чегиевича — асфальтировщика.
Авансян Константин Тиграновича — болхин производителА.

Нохч-ГІалгІайн гІишлон управлене производственно-технологически комплектаце управлене гІолла:

Болдышева Анастасия Ивановнана — керттерча бухгалтера заместителА.
Исакина Евгения Политовнана — болхлочоа.
Коломытов Александр Петровича — тепловоза машиниста.
Лебедев Евгений Ивановича — грузчика.
Маусарова Ибант Хасухановнана — болхлочоа.
Толмасов Константин Ивановича — стекольщика.
Федоров Петр Тихоновича — тепловоза машиниста.

«Грознефтехимремстрой» тресте гІолла:

Асатуров Лев Арамовича — слесара-монтажника.
Власов Михаил Андреевича — электросварщика.
Воробьев Борис Михайловича — слесара-монтажника.
Головинский Василий Романовича — плотника.
Грицкевич Николай Яковлевича — электросварщика.
Зубкова Нина Ивановнана — штукатура-маляра.

Новогрозненски ТЭЦ гІишлон управлене гІолла:

Аневлов Илья Ульяновича — электромонтера.

«Монтажтермоизоляция» яхача Грозненски специализированни тресте гІолла:

Нефедова Лидия Ивановнана — изолировщицана.

«Грозмежрайводоканал» гІолла:

Буц Екатерина Васильевнана — электросварщицана.
Бурлакова Евгения Федоровнана — машиниста.
Семейкина Любовь Аркадьевнана — оператора.
Назаренко Галина Семеновнана — болхлочоа.
Матиосов Владимир Георгиевича — водопровода сети начальника.
Мытарева Меланья Георгиевнана — оператора.

НГІАССР культура министерства ремпромкомбинате гІолла:

Карнаев Шис Алайбековича — мастера.
Мамулова Тамара Абрамовнана — уборщицана.

«Грознефтеоргсинтез» яхача производственни объединене ЖКУ гІолла:

Гречко Наталья Васильевнана — дворника.
Дмитриев Георгий Никитовича — слесара.
Жулин Алексей Михайловича — слесара-сантехника.
Кудряшова Мария Владимировнана — дворника.
Петросова Любовь Васильевнана — уборщицана.
Сакалатий Ольга Ивановнана — ассенизатора.
Шевченко Федор Ивановича — оранжерея болхлочоа.

Нохч-ГІалгІайн гІишлон управлене ЖКК гІолла:

Антонов Николай Ивановича — плотника.
Белова Мария Васильевнана — вани-уборщицана.
Бойченко Раиса Петровнана — хьахочоа.
Рындина Надежда Александровнана — боалхна заведующена.

Грозненски горпищеторге гІолла:

Корчагина Мария Евсеевнана — продавеца.
Маслюк Дина Федоровнана — кадрай отдела йоккхагІолча инспектора.

г. Грозне ювелирторга № 13 йолча тукана гІолла:

Абдурахманова Ася Хамидовнана — секце заведующе заместителА.
Лифорова Любовь Никитичнана — йоккхагІолча кассира.

Грозненски столовей тресте гІолла:

Аванесова Нина Аркадьевнана — повара.
Бекова Александра Петровнана — кухне болхлочоа.
Фролова Феодосия Ильичнана — кассира.
Федякина Римма Амосовнана — учетчика.

№ 10 йолча технически училище гІолла:

Ланский Валерий Сергеевича — производственни дешара мастера.
Чумаченко Валентина Михайловнана — йоккхагІолча бухгалтера.

№ 31 йолча юкъерча школе гІолла:

Скрипникова Клавдия Константиновнана — хьехархочоа.

№ 58 йолча юкъерча школе гІолла:

Тарасова Евдокия Максимовнана — пенсионеркана.

Болх беча кегирхой № 4 йолча юкъерча школе гІолла:

Скиган Абрам Ароновича — хьехархочоа.

Госбанка Нохч-ГІалгІайн республикански конторе гІолла:

Банкуров Іарби Темиркултановича — инкассатора.
Закараев Осман Закараевича — инкассатора.
Манькин Александр Евстраповича — шофера.
Разуваев Иван Федоровича — шофера.

«Грознефтеоргсинтез» яхача производственни объединене вІашагІтехача ВОХР отряде гІолла:

Анциперова Анна Тимофеевнана — пенсионеркана.
Горкун Анатолий Григорьевича — пенсионера.
Дорофеева Любовь Никитичнана — контролера.
Кадырова Хижана — контролера.
Макаренко Феодосия Евстигновнана — контролера.
Малаева Анна Абрамовнана — контролера.
Мельникова Антонина Алексеевнана — контролера.
Мовсарова Яхена — стрелока.
Солянникова Александра Сидоровнана — стрелока.
Терентьева Ефросиния Яковлевнана — стрелока.
Троценко Мария Михайловнана — пенсионеркана.
Хатаев Султан Хатаевича — пенсионера.

«Грознефтеоргсинтез» яхача производственни объединене военизированни газоспасательни части гІолла:

Серобтанов Иван Васильевича — боеца.

Нохч-ГІалгІайн АССР Лакхехьарча Совета Президиума аппарате гІолла:

Огонькова Валентина Яковлевнана — пенсионеркана.

Мехкдаьттан газовни промышленноста болхлой профсоюза обкоме гІолла:

Терликова Антонина Павловнана — пенсионеркана.

Нохч-ГІалгІайн АССР Лакхехьарча Совета Президиума председатель Х. БОКОВ.
Нохч-ГІалгІайн АССР Лакхехьарча Совета Президиума секретарь Н. ПРАВЕНЬКИН.

г. Грозный.
1980 шу. 16-апрель.

Доазол дехьара

ОЛИМПИЙСКИ КУРЬЕР

КУБА. Кубински олимпийски командана дикагІа йола эмблема харжара Гаване хиначу конкурсе хьакъонхаш 324 болх хиннаб.

СУРТА ТІА: эттара хьалхара хоестора премі енна болх.

Цуь автор — Луис Родригес Касарьего.

ТАСС фотохроника.

ДУНЕ ЦХЬАН КІИРАГІА

ЕВРОПАНА — МАШАРЕ СИГАЛЕ!

Укх деношка Европа мехкашка чакхдаьлар европейски кхерамалелхен цхьана гІуллакхаш леладарах хетадаь кІира. Из хилар 5 май дано 11 мее кхаччалца Машаре Дерригдунен Совета решенегІа. Варшаве а Париже а, Бонне а Лондоне а, Будапеште а Хельсинке а кхташ аззараш болча наха, машаран кхохкам кІаьдбаран шоаш чІоагІа тІехьа хилар дІа а хьокхаш, дакъа лаьцар массови манифестацешка, митингашка, собранешка, машара тІехьарча документашта култаш язде нах гулбеча.

КІоаргта маІан долаш хІама да уж мероприятеш ерригача прогрессивни адамлено гитлеровски фашизм йохаль 35 шу дизар деззеча деношка чакхйоахаш хилар. ШоллагІа дунен тІом дІабаьинначул тІехьагІа дІадахача шерашка европейски пачхьалкхений, вай планета кхыча мехкийн континентийн халкъаша дикка кхетадаьд кхохкам кІаьдбелгеи вІаши гІойле йолаш цхьана гІуллакхаш леладелген мел йоккха совле йолаш хІама да. Халкъашта машари кхерамзлен ІалашьоьйІ Советски Союзо, социалистически содружества кхйча мехкаша машар безара никъ деррагІа чакхбоаккхаш хилар бахьан долаш. Ваьзда, тІехьарча хана Дж. Картера вашингтонски администраце лаьца никъ кхохкам кІаьдбелген дунен халкъашта юкъе цхьана гІуллакхаш леладелгеи дохадара, кхохкам михьара баккхара, «шийла тІом» юхадийнбара тІаберзабаь ба.

Из Вашингтона авантюристически никъ Европана малагІа маІан долаш ба аьлча, из ба, масала, малхбузенеевропейски дукхкхача мехкех НАТО ядерни арсенал яр, вІаши гІойле йола политически, экономически, культурни бувзамаш социалистически пачхьалкхенашца леладара йола цар совлебаш дІаялар, къахьегамхошта чІоагІа Іаткъаш дола гІерэ Іоаделга дІахо совдалар, цу мехкий экономика США тІема-промышленни монополистически капитала довлах тийша хилар дегІадир кхераш болаш хІамара маІан долаш.

Из дерригa а кхетаду Малхбузен Европе. Дукхьал из бахьан долаш машар беваш дола халкъаш чІоагІа духьала да вашингтонски администраце авантюристически милитаристски наькъа. Европейски мехкашка бахача наха кох машара моастагІашта лагадар дохадаре кхохкам кІаьдбелген цхьана гІуллакхаш леладелген лораде дезилга, дика уйлаш йолча наькъ нийсa, уж партийни, дина гІуллакхаш леладеш бар, моалагІча къамех бар-аьнна цунах тийша хІама доацаш, вІашагІтоха дезилга. Укх майски деношна дІахьекхар цу тайпара цхьоагІо с нах кийча хилар.

США — ИРАН: КРИЗИС ЧІОАГІЪЯР

ДІаваьнихка шахи цо лочкъалаь рузкъен юхадехаш Тегерано оттадаь дош Картера администраце кховчаш ца дарах дІайолаенна ирано-американски кризис кІаьдлуш яц. Кхьметтел тІехь-тІехьагІа кхерамегІа хулаш я йоагІа из. ЦРУ лаьрххІа кийчбаьча наха дукха ха йоацаш яь хинна американски тІема авантюра чакх ца йоалаш йисачул тІехьагІа США кхы а сихагІа йоласиннай Ирана тІемаца чугІортара керда планаш кийчъе. Хьалха а санна низаца кхоачашъе гІерт уж планаш. Бакъда, цхьы а боккхагІча боараме. Эн-эйч-кей яхача японски телекомпане хоам баьб, масала, США малхбузехьарча тІема-форда базе Лос-Анджелоса районе немашта дукха «М-60» яха танкаш, еза артиллерийски топаш, тІема лелаш грузовикаш, кхачеи медикаменташи чуйола яьшкаш тІайотташ латт аьнна. Белгалде доагІаш да тІема техникана хьекха басар аьсаленашка тІом беча хана из хьулае аттагІа хуогІолаш хьекха хилар. Ирана цІаьхха а чутьелха американски бІунаш кийчлуш хилара хьакъехьа язду укх деношка дукхкхача ІарбИйн европейски мехкашкарча кепайоазово.

Тешам боабеш да ер гІуллакх а. Провокационни антиирански акци чакх ца йоалаш йохалехьа хьалха вашингтонски администраце виналаш массаленa а дІахоаш кхайкадора США низ юкъе болла лерхІаш яц яхаш. ХІаьта хІанз керда агресси хила тарлуш хилар хІара денна хІина дац аьнна КІайча цІени пачхьалкхен департаменте болхлоша дІахайкадеш латт. Ирана арахьара тІалата кийчо ярца цхьана Вашингтоно дикка айбаьб Иранерча «шийла пхедагІа колонна» болх. Десант Іохоае гІертаь хинначо событей анализ а еш «Моджахед» яхача тегерански газето белгалдоах диверси вІашагІйоллача данъа лоацаш ирански контрреволюционераш, эгара хьалха шаха охранка болхлой хинараш а болаш, хинна хилар. Цуьна тешал ду американски авантюра хилалехьа хьалхха горотдаша Ширазеи Мешхедеи ПВО системана демонтаж яь хиларо, 25 апреле бус кхыча мехкашкара самолеташ мехка фегарча доазонел чуяьнай аьнна яь оповещене станце сигнал теркал ца яро, цу бус американски посольства эданена юкъе улла «Амджадие» яха стадион лампаш сега сийрда яккхаро, американцаша латтийтача самолеташтеи вертолеташтеи, цар чу къайлагІа документаш дисалга хайначул тІехьагІа, бомбаш чуеттаро.

Ирана духьала хинна ца Іеш ниттa Гартарчеи Юкъерчеи Малхбоален кхыча мехкашта, Персидски залива района духьала а шерача масштабах тІема кийчо еш я США. «Аль-Канда» яхача бейрутски газето беча хоамах дикка чІоагІа хьалхьебу тІеххьарча хана Вашингтона лоаш йоацкхана Картара режимашта духьалара тийша болх ЦРУ кадрови болхлоша.

Цу деррігнеца хьакьонх Иране доладь хинна пиратски гІулакх дохарах КІайча цІено цхьаккха тайпара вывод яь йоацилга.

АМЕРИКАНСКИ ДУКЪА ЕЛЛАЙ

Японе чІоагІа сатем боабеш хІама хилар мехка премьер-министр Масаеси Охира океанал дехьа вахара итогаши КІайча цІагІа Дж. Картераца цо даь къамаьлаши. Премьер-министра ВІашагІкхийттача Штатий кхерамеча лоазара Япони юкъеуваш хилар кхетаду прогрессивни общественносто. Лакхерча боараме американо-японски вІашагІкхетаро къьгга хьахьенхар Вашингтоно чІоагІа Іоткъам тІалоттабеш хиларах арахьарча политике Япони шийн лоІамо хилар дІадоалаш латтилга. США хІанзарча агрессивни наькъа оагІонгахьа чІоагІа тІа а лаcташ. Иране бІеха американски диверси эхь а хулаш охачул тІехьагІа, шийн бутт хьалхагІа а тІехьа деррига мехкашца доттагІал леладергда шоаш яхаш кхайкадеш хинна Японе доал даш дола гІоаваш США союзникашта юкъе эггара хьалха цу мехка духьала США-с дІакхайкаьь «санкцеш» хьаллаца доладеннад. Афганистана духьала бІеха гІуллакхаш леладеча Пакистана дукхагІа новкъостал де болабелар, Пентагон, цар территоре тІа шийн керда тІема балаш хьалъе лерхІача Туццена, Омана, Кенена, Сомалена экономически новкъостал дергда аьнна дош делар.

Мехка прогрессивни общественносто ийса белгалдоах Дж. Картера администраце хІанзарча авантюристически геттара кхерамечи наькъа хьалхашна японски правительствас капитуляци яр Японе къамаи хьаштаца тарлуш доацалга, машара а Азеи деррига дунеи халкъий кхерамзлена а кхерам совбоаккхаш долга. Общественность райса яц ниттa гера Іоадаре хала дукъ Японена тІалатташ хиларах а.

Вашингтона мегад шийн гаьнарча малхбоалера партнер кхераве, нагахьа санна Иранаи Афганистанаи духьалара США тайшача балхеи провокационни гІулакхаш, Токнос хьал ца лоаце Пентагоно гера бе а долларгда. Персидски зилие тІом а болабергба аьнна ТІаккха Япони гаргарча малхбоалера мехкдаьтта доацаш, вешта аьлча цу мехка энергетика тІалатташ йола лард йоацаш юсаргъяр. Антиирански авантюрана Япони юкъесозача хана США-с, гуш ма хиллара, кхы кІезигагІа лоархІам боаца цхьакха тІулакх а чекхдаккха лаьрхІа хиннад — практически ерригача континенташ тІа американски монополешца къиза «торгови тІом» лоаттабеш йола шийн конкурент экономически мелъе.

Ниттa американски континента тІа ваха японски правительствана нерте латтачо баь никъ довзаш долча кица тІа дувцачоа тара ба: «Тха даккха бахараш лерга а лерга цІабаьхкаб».

О. ШИРОКОВ, К. ДУДАРЕВ, В. КАШИРОВ. (ТАСС).

Калейдоскоп

«ЦІЕНА БОЛХ» ЛЕХ

«Аз дехар ду вйса дезалех, цІенах баьхача, низаш лаьча, Іалам тІалоаттадаьча беррига пахагара санна къинтІера бовлар...» Дехке ваьнна ниттa къамаьлаш деш ва хьалха БОСС яхача къулбехьенафрикански къайлагІча полице агент хинна Александр Ломберт ше гІулакхера дІаваьнна 20 шу даьлча.

Из волавелар моллагІа вола шпик санна, цул тІехьагІа полицейски хилар. Пиикана кІал хьулаяь магнитофони пхьарсах доалладеча сахьатах йоаллаш микрофони болаш хІара кІирандийнахьа дукха ха йоаккхар цо киназа чурча кьенох цІенлуча моттиге латташ. Цул тІехьагІа балха «лакхвир». Режим раьза йоацача наьха квартирашка наха дувнараш дІаязду аппараташ уттайора цо, нагахьа санна саг бехке вара цунах кхоечим бец. Цу квартирашка «коммунистически литература» чукхоссар. ШоллагІча дийнахьа полици чухьожар. ТІаккха «гІулакх» кийча хулар. Ломберта деча тешалагІа, болх ца беш сайца латта дукха шахташ БОСС лоткъамаш нІдаьчуд тІехьагІа байнача бІаьш болча африкаций вежарий киназаш да. Цар гаргарча нахага массала хоамаш дора, лаьца хиннар набахтара ведда-вале. Шоай дог дикагІа «тешадар» духьа полицейски массех-казза чухохкар шоаш вийначун квартире, цу чу дечкъаваь лелавеш саг вий хьамаш. ТІехьо дехке ваьзарагІа ЮАР-ера дІаваха везача кхоачавир Ломберт. ХІанз из дехке а вуал «цІена болх» лохаш а ва.

(АПН).

КЪОАРЗА АССОРТИМЕНТ

Остендера Вене болхача пассажирех цхьанне багажага хьожаш боахкаш, Ахенерча малхбузенгермански таможникашта корадаьд 60 эзар марка мехка дола рубилаш смаргаши. Кхыча путешественника чемодана чура корайир 156 дикисаш. Доазол дехьа воалаш хиннача сага мотоцикла хьежача конфискаци йир Голланде дІайохыйташ йолча гашиша йоккхача партена.

Кагийча «пхандарганаш» цхьана лувц «киташ» а. Масала, Гамбургс соцайир Къулбехьарча Кореера йоагІа 600 маІача наьха кочах латта контрабанди парти. ХІаьта Ахене «лаьцар» доазол дехьара даьхаш хинна 100 эзар литр цІена спирт.

Шоашта кораь цу тайпара хІамаш конфискаци яьча товарий лаьрххІача складе дІайохьийт таможникаша. Укхаза го йиш я виска шушай бІарча батарей, сигаретни блокий доамаш, пилан тІехках ьь бІаьш хІамаш... Шера ФРГ таможника конфискаци ю 400 миллион марка мах долча контрабандни товараша.

(АПН).

АНГЛИ. Іаьдал консерваторешта бе дахачул тІехьагІерча хана мехка шозза совгІа лакхъеннай инфляци, 1,5 миллион гаргга ба хьабе болх боаца нах, цІаккха ца хиннача боарам тІа кхаьчай торгови платежни баланса дефицит.

Хаттараш даьрех дукха дукхагІа бараштa хетачох тоалургда аьнна вІалла доггаяйла йоацаш да йтта хьал.

Англичанех 70-процент бараш дІахо йодача хана хьал тоалургдоацилгах дог тийша ба.

СУРТА ТІА: «Укхана тІехьа кхаж тессабарий оаш?» — ниттa яздаьд «Лейбор Уикли» яхача газето кепатехача фотомонтажа тІа.

ТАСС фотохроника.

IАДИКА ХИЙЛА ХЬА, ЦИРК!

Виззача шин бетта Нохч-ГIалгIайчера цирк дезараш хьожаш хилар Российски Федераце а Къилбаседа - ХIирий АССР а заслуженни артиста Кио Эмила кулгалдеш хиннича тамашнеча программага.

Самардийнахьа чаккхьлар цу труппа вай городера гастролаш. Цуьн сакъердамеча программа шиий тайпара безам тIаувзаш яр Сийлахь-йоккхача Коталон 35 шу дизара хетаяь пара-пролог. Представлени дIайолалуш оркестра оазаца гIа ниjсбеш арене арабовл таханара салтий. Ведуще дуьц Коталон ди гаргакхуьлаш Советски Эскаро даьхача толамех, Советски Союза Турпалхой Космодемьянская Зоий, Матросов Александра, Нурадилов Ханпаший, кхьчар цIерш йоах.

Къизача тIем тIа таханара вай гIоза вахар бахьан майра латташ шоай са дIаденначарна, тахан ветеранаш оалаш вай хьамсара цIи йоахача наха Даьхено, къонача тIехьено дег тIара оала баркал а хинна дIаттар из парад-пролог.

Цул тIехьагIа йолалу цирка представлени. Массарел чIоагIагIа шьха сакъердалуш яр Кио Эмила программа. Из массе оагIорахьара тамашие нийчъаь яр.

1970—1980-ча шера тIеххьара представлены чакхьяьначул тIехьагIа Нохч-ГIалгIай АССР культура министерства, цирка коллектива цIерагIа сийлен грамоташ мах бола совгIаташ дIаделар артисташта, Э. Киона Грознерча цирка директора Ю. Газалоевна.

Вел АБАДИЕВ.

Дешар беркате хилар

Укх деношка Советски районна Памитоевски юкъерча школа марксизма-ленинизма лардий школе шера Iомаяьча «СССР Конституци. Теорен практикан проблемаш» яхача курса тIеххьара итог ю заняти хилар.

Ювцара белгалдьаккхеяр «Болхлой класса авангард; къахьегамхой политически бачьеш организатори йолча Коммунистически парте лоархIамехи ролахи В. И. Ленина аьнар» яха тема. Цу хьакъехьа доклад йир школа завуча К. И. Магомадова.

Ишттa лацувгIарий белам тIаовлаш дар Н. О. Бабченкос дахь хьамал а. Цо дийцир вай хана партн дIахо дегIаухаши общественни вахара ерригача сферашка цуи кулгалду лоархIам лакхлуш хилара хьакъехьа КПСС XXV съезда решенешка белгалдаьккхачох.

Цу заняте къамельлаш а деш хьинаре дакъа лоацаш хилар хьехархой Т. Д. Ахъяева, С. С. Бабуев, Э. И. Салгиреева.

Цар массане а хьагойтар школа ладувгIараша шоай дешара боарам дикка лакхбаьлга, шоай дешара курс кIоарга Iомаяьлга.

Б. СОЛТАГИРЕЕВ,
хьехархо.

Ленински преме лауреаташ

Гуржий яздархочоа Думбадзе Нодара (сурта тIа) 1980 шера Ленински преми еннай «Закон вечности» яха роман яздарах. Думбадзе Нодара кхьчча произведенеш тIа а санна «Закон вечности» яхача романа тIа ювцараш а къоначча вай заманхочоа хьалхашка латта социальни нравственни проблемаш я, из духовно дегIавара хьакъехьара проблемаш я.

Думбадзе Нодара кинишкай турпалаш СССР дукха дукхагIа долча халкъий мотт бувцаш ба. Цуи произведенеш арахийцай социализма мехкашка, хIаьта ишттa США, Японе, Швеце, Франце, ФРГ, Англе, Турце, кхьча паччахьалкхенашка.

М. ДАТИКАШВИЛЕ сурт.
ТАСС фотохроника.

Поэта Егор Александрович Исаевна 1980 шера Ленински преми еннай «Суд памяти», «Даль памяти» яха поэтически дилоги язьярах.

В. САВОСТЬЯНОВА сурт.
ТАСС фотохроника.

ДЕШАРХОШТА — ЗАКОНАХ ЛАЬЦА

Советски школа керттерча деккарех цаI да кхуьш йоагIача тIехьенна правовой кхетам балар. Из дийцаргIа кхоачашдара школана юристий хIара дийнахьара гIоновкъостал эп. Из дика кхетадеш ба Нохч-ГIалгIай АССР юстице министерства болхлой.

Правовой предмет хьехара дикал лакхъе гIерташ, правовой кхетам балара балха классал а школал а арахьара формаш шерагIа йоаржае гIерташ, оала эттара хьалха терраш тIаухийт халкъа образоване болхлой, керттерча на № 60 йолча школе гуча хьалгха йоалл «Законо сох лаьцан сона законах лаьцан» яха хоза йийчъаь йола стенд. Цхьабакъда, стенда чулоацам бовза эттача цецвоаккхаш да из закона элементарни положенешца бувза ца луш хилар. Закона маIан довзийтача гIожа гIалаташ хилар. Цудухьа из стенд цу сахьате Iоякххийта йийзар. ВIашагIйохкаьза я школашка правовой знаней школаш а, хIаьта довзаиза даргдоаца мел дукха хIамаш довзаргдар цига дешархошта.

Правовой знанеш дIайовзийтара школьни радиовещаньйе правовой посдметий хьехархой, классни кулгалхой, школай директорий а цар заместителий а правовой знаней йоарам лакхбара. Царна лаьрхIа просвещене болхлой республикански ЦIагIа хьаьий юстице министерствера правовой знаней университета чуйоагIаш йола факультет.

Дукха ха йоацаш республика юстице министерство хьожаш хилар дешархошта правовой кхетам балара болх Грознерча №№ 1, 2, 3, 13, 21, 60 йолча а Старосунженски юкъерча а школашка ишта дIаоттабаь. Цу наькъа дукха кхоачамбоацараш гучадаьлар, царех керттердар «Советски пачхахьалкхен а права а лардаш» Iомаелга эсала кхоачашделга а долаш. Цунца цхьана гучадаьлар цхьайолга школай правоохранительни организацара бувзамаш ледара долга а.

Комиссе баьча балха итогаш, школай директораши классал а школал а арахьарча балта даькъера цар заместителаши юкъе а болаш, йийцар юстице министерствера правовой пропаганда яра йолча координационно-методически совета заседане. Школашка «Советски пачхахьалкхен а права а лардаш» хьехилга тоадара, дешархошта правовой кхетам балара болх дIахо тоабара, идейни, нравственни правовойи кхетам балара болх вIаши чIоагIагIа бувзара тIаероаль мероприятеш а могадерши а кийчдир совето.

Цхьабакъда, хIанз а тIехьа хьалха да из гIулакх республике тоаденна даьлнад ала. Правоохранительни органий болхлоша хIанз а хьинаре дакъа лаьц дешархошта правовой кхетам луча, царца кIеэига вIашагIбеттлалу уж. Школашка арадувлаш дац «Правовед» яха пенгазеташ, вагахьа санна школашка правовой знаней стендаш. Уголовнаш йолаш хилча а, уж еррига в хIана яц аьлна йоагIача бесса вIашIтIехьакьхан кийчъаьн хилац.

Ишттa, Ленински районерча нех алхха № 13 йолча школа мара пайда ийбац, хIаьта комисси хьежача кхыйолча школашка из деш дац. Популярни юридически литература выставкаш, обзораш яц школашкарча библиотекашка. Ишттa тхона хетачох, ийсса хургдар школе правовой предмет хьехарца а правовой кхетам балара балхаца а дувзденна дешаш хан ханпахьа горрайоно советашка, школай педагогически советашка дийцача.

Цунца цхьана белгалдаккха деза, правоохранительни органий болхлоша правовой знаней кружоваш, лектореши кинолектореши, юристашца дола вIашагIкхетараш, хаттарийн жоний сайреаш вIаштIехьйоахча школашта хIанз а тIехьа эсала гIо делга. Дешархошта а хьехархошта а лаьрхIа кIезига еш цар правовой темаех йола лекцеш. Школашкa чакхьлаац правовой предмета дешара программа тIарча актуальни дешашта хетаь хьайийлла урокаш.

Бакъда, ми дарра из ала йиш яц №№ 1, 13, 21 йолча школаех. Укхаза лекцеш ешаш, беседаш чакхйоахаш хул халкъа судахой, госавтоинспекце, милице болхлой. Дика дар МВД следственни органий а прокуратура а болхлой цу а кхыйолча а школашка ихача, хIана аьлча дешархошта кхычарел дукхагIа дувна, хьехи торо йолаш уж болаьда. ТIаккха кIезигагIа хургьяр дешархоша закон телхаду моттигаш. ЧIоагIлургьяр школашкара дисциплина, лакхлургдар дешархой общественни хьинар.

Кхуваш йоагIача тIехьенна нравственно-правовой кхетам балара балха тIа школана новкъостал де дезараш алхха правоохранительни органаш хинна Iац, цига дакъа лаца деза кхыйолча ведомствашка а. Массане а цхьана кхоачашйича мира толамга кхоачаргвац из лоархIаме болх чакхбоахача.

Н. БУГАЕВА.
НГIАССР юстице министерства консультант.

ФЕ ХИЛА

1980 шерах 4 бутт дIабаьлнаб. Цу юкъа гIишлошта дукха тIаеттаснай машинаш. Из бахьан долаш вийна 25, човнаш яь 52 саг ва.

НаькъагIа лелара правилаш гIаш лелача наха телхаеш хилар бахьан долаш сов каст-каста дукха хатараш хул наькъашка. Цхьабола гIишлой машинех на а кхораш лелаш хул, шоашта хIанх доз водителий жоп дала ма деииб, аьнка а хеташ. «Машин хьатIатохе — суд ергья» — аьна хет цхьаболча наькъагIа лелара дисциплина телхаерашта. Цу гIишлоша теркал дац саг цIаькха машинаш ухача наькъа тIа ваьлча, кхьметтел эсара йоккхагIа опыт йолча водителa а автомобиль цIаьхха юхасонае массааа а могаргдоацалга.

Цудухьа цхьа бахьан доешш дац наькъагIа лелара правилаш толхаьь вола гIишло законагIа бехктокхаме оза оттавар. Масала, 1968 шера 19 июне арадьнача РСФСР Лакхехьарча Совета Президиума Указа статья тIа цIалздаь латт: «транспортага наькъа тIа хатар дайта е хила тарлуш йола моттиг а еш, наькъагIа лелара правилаш толхаьна гIишлошта, пассажирашта, велосипедисташта, наькъагIа лелача кхычарна 10 сомага кхаччалца гIод тоха йиш я».

Закона гIишлой уголовни бехктокхаме оза а оттабаьб, магахье санна нах боабеш е кхы тайпа доккха зулам долаш дола хатар уж бахьан долаш наькъа тIа транспорто даьдале. Цу тайпара бехктокхам тIабожабу РСФСР УК 213 статьяс. Цо яхачох чувала 5 шерага кхаччалца ха тоха йиш я.

ГIашло бехктокхаме оазара маIан цаI да — цунга дисциплина Iомайтилгеи наькъагIа лелара правилаш ихар кхоачашдайтилгеи.

Бийсанна 10 сахьат даьннача хана ВАЗ-2103 № 48—37 ЯРС яхача шиий «Жигулеца» МагIалбикера Грозне вовгIаш С. Дарсигова 26 километре кхьачча хана 2 гIашлочоа тIаетхаи из машин. ХIаьта уж шиа саг човнаш яь а волаш больнице вихьа. Следственни органашта ховрга из тIаьхетара бахьан малагIа да а бехке малав а.

ВАЗ-2101 № 06—73 КЦЕ яхача автомобила водитела Урус-Мартановски района ГеттIа вахача В. К. Астамирова юрта юкъе гIолла чьа воагIаш хьалхаваларе аравитэ тохха а яь, дукхьала йоагIача грузовой автомашина тIаетехаь машин. Из хатар хиннача кхо саг вийнав, виь сага хала човнаш яьй.

ДIададача кIирагIа (1 маера 8 мае кхаччалца) республика наькъашка 48 зоари яьй 6 саг ве а вуш, 36 сага човнаш а еш.

НГIАССР МВД ГАИ.

СПОРТ

БОКС

Дона тIарча Ростове чакхъьннай 1980-ча шерара СССР боксах йола чемпионат. Цуи лоархIам къаьстта лакхбеш хIама дар керттерча дакъе цуи итогех Москверча Олимпийски Ловзарашка дакъа лоацаргдола мехка вIашагIтеха команда вIашагIйолла лаьрхIа хилар.

Республика спорт езараша чIоагIа сатийсадар СССР халкъий VII-ча Спартакиаде котваьннача академика М. Д. Миллионщикова цIерагIча Грозненски мехкдаьтта института студента Джабраилов Хьамзата цу чемпионате толам баккхарга.

Яхьаш дика дIайолайнр Хьамзата. ВIаштта диззза кот а ваьнна, финале лата бокъо яьккхар цо. Цига из вIашагIкххийтар Подмосковьерча къоначча боксераца Кургин Геннадеца. Ихе судахочох кхаьнне котало Г. Кургина а хьожаеш Х. Джабраилова шоллагIа моттиг мара ца йоаккхаш чакхдаьлар из вIашагIкхетар.

●

ФУТБОЛ

Мехка футболах йолча чемпионата «А» класса шоллагIча лига кхоалагIча зоне ловзача командаша 9 мае чакхъьяккхар аргIанара кхоалагIа тур. Цу дийнахьа Волгограде «Ротор» яхача моттигерча командаца ловзаш хиннача «Терека» юха а аьттув балаьзар. Счет 1:3 а йолаш ийшар из.

Селхан «Терек» Астрахане «Волгараца» ловзаш хиннай.

●

САМБО

Дукха ха йоацаш город Владимире чакхъьлар кхелтараштa юкъе самбох Российски Федераце хьалхара моттиг яккхара йола яхь. Нохч-ГIалгIайчен вIашагIтехача команда юкъе цига дакъа лоацаш вар «Урожай» яхача шиий лоIамеча спортивни обществa 3 самбист. 53 килограмм дозал йолча спортсменашта юкъе хьалхара моттиг а Россе чемпиона цIи а Гериханов Хьамида яьккхар. ХIаьта 44 килограмми дозал долча самбисташта юкъе Исмаилов Ханпашас 4-гIа—5-гIа моттигаш йийкхар.

Гериханов Хьамид хIанз РСФСР вIашагIтехача командина юкъе СССР хьалхара моттиг яккхара йолча яхье дакъа лаца кийчлуш ва.

●

ВЕЛОСПОРТ

Чакхъьннай треке велосипедаш хахкара йола Нохч-ГIалгIайчен чемпионатен нагирхошта юкъе хьалхара моттиг яккхараи йола яхьаш. Цу шинна а яхье чемпионий цIераш спартаковцаша яьхар. Дика толамаш гайтар СССР спорта мастера Казаков Виктора. Из котъваьлар 1000 метр йолча спринтеи 4 километр ше-ше хьалха валара велосипед хехкачеи. Цу яхье дакъа лоацаш хиннача цуи командерча СССР спорта мастера Алейников Николаен СССР спорта мастерал кандидат волча Ткачев Юреи шоллагIен кхоалагIен моттигаш яьхар.

КагирхоIшта юкъе хиннача къовсамо 500 метр велосипед хохкача дикагIа толам «Трудерча» Шелинский Игора баьккхар. 3 километр гаьна велосипед хохкача хьалхара моттиг ДЮСШ-ерча Демченко Сергея яьккхар. ХIаьта сбрните хьалхара моттиг «Спартакерча» Попов Олегата кхаьчар. Кагирхошта юкъе къовсенина хиннача командашта юкъе шоллагIен кхоалагIен моттигаш «Динамо», «Трудовые резервы» яхача ДСО-ой командашка кхаьчар.

А. БЕК.

КОТАЛОН ЦIЕЙ ДЕЗДИР

Сийлахь-йоккхача Коталон 35 шу дизар деззарда дувзаденна Малгобекски районерча къахьегамхоша беза хьаший баь тIаийцар мовсагIчох МагIалбик лораеча хьинаре дакъа лоацаш хиннача гвардейски 5-ча Новороссийски Цlеча Байракха, Суворовен Богдан Хмельницкеи орденаш лелаеча танкови бригададара, 337 Лубенской ЦIе Байракха ордена стрелкови дивизецара ветеранаш. Москвера, Ленинградера, Брестера, Киевера, Одессера, Минскера, Азербайджанера, Туркменера, Украинера, Мордовера, Башкирера, Сибаргlара, мехка дукхача моттигашкара баьхна бар уж.

...Дукха нах арабаьннабар инслагIа Май, Коталон цIей дезде, мовсагIчох Дай-мохи лорабеш байнача турпалий сий де. МагIалбике дукха моттигаш а ишттача турпалий кашамаш долаш. Цига зиэаш дохкаш хилар районера къахьегамхой а хьаший а. Цул тIехьагIа уж беррига а вIашагIкхийтар города керттерча парке. Цига хьайийлар МагIалбик лораеш байнача советски бIухошта оттаь монумент. Из хьаеллара хетаь митинг хилар парке.

А. БАСИЕВ.

Редактор Т. А. ТЕБОЕВ.

ЮКЪЕРА ШКОЛА ЧАКХЙОАККХАШ БОЛЧАР ТЕРКАМГА!

Укх шера 18 мае Л. Н. Толстой цIерагIча Нохч-ГIалгIай пачхахьалкхен университета керттерча корпусе приемни комиссе чакхдоаккхаргда юкъера школаш чакхйоахаш барашта цар даьнтен ноаноштен лаьрхIа «Йийллача наIарий Ди».

Программе хургдар: ректората, деканаша, керттербарех болча Iилмахоша къамаьлаш дергда, кафедраши лабораторешш йовзийтаргья.

«Йийллача наIарий Ди» дIадолалургда 10 сахьат даьлча.

ТЕЛЕВИДЕНИ

13 МАЙ
I ПРОГРАММА

8.00 — «Ха».
8.40 — IуйранарА гимнастика.
8.55 — «Атланты и кариатиды», Телевизионни дукхасерийни художественни фильм, 1-ра сери.
10.30 — «Хьайбай дуьнен тIа». Мистеьлча — кераллараш.
14.30 — Кераллараш.
14.50 — Телевизионни документальни фильмай программа.
15.55 — «Говза кулгаш».
16.15 — «Звездочет» яха телевизионни журнал.
16.25 — «Орленок» яха телестуди концертни зал.
17.00 — Горьковски автозавода хьалхарча ширийн хазакъа ансамбла концерт.
17.10 — «Ленина дийна дош».
17.55 — «Халкъа кхоллам». Телевизионни обозрени.
18.45 — «Тахан дуьнен тIа».
19.00 — «Сага звонит».
19.30 — «Атланты и кариатиды» яха телевизионни дукхасерийни художественни фильм. 2-гIа сери.
21.00 — «Ха».
21.35 — «Московски седкъий» яхача искусства фестиваля тIеххьара концерт съезда Кремлевски Дворцера передача. Перерыве — «Тахан дуьнен тIа» яха информационни выпуска.

II ПРОГРАММА

8.00 — Передачий программа.
8.10 — «IIламан вахар».
8.40; 9.40 — Советски пачхахьалкха лардаши бокъонаши. 8-гIа класс.
9.10; 14.15 — ПТУ дешархоштен подготовительни отделеней ладувгIархоштен лаьрхIа кхоалагIа передача. Зрсий мотт.
10.10; 14.45 — Французски мотт.
10.40; 11.40 — Обществоведени. 10-гIа класс.
11.10 — Э. Багрицке поэзи.
12.10 — Студенташта-заочникашта. Лакхера математика. 3-гIа курс.
13.25 — Философи.
13.45 — «Могашал». Iилма - популярни программа.
14.00 — А. П. Чехова театр.
17.05 — «Вить тайкисти жIали» яха художественни фильм. «Сакъерлам а гIайгIа а». 2-гIа сери.
18.05 — «Дуьнен халкъашти юкъера обозрени» (гIалгIай меттала).
18.20 — «Нохч-ГIалгIайчу гIоллаа».
18.40 — «Кердача книжний оагIонашка гIоллаа». Б. Суденко.
19.00 — «Музыкальни киоск».
19.30 — Академически гребля йола СССР чемпионат. Финал.
19.45 — Дуьнен велогонка. Поьлцера передача.
20.00 — «Бийса лаьккъала хийла, шуи, беранi».
20.15 — «Правда» яхача газета политически обозревателя Ю. А. Жукова дуьнен халкъашта юкъерча темах йола беседа.
21.00 — Л. Бетховен. 9-гIа симфони.
21.40 — «ГIалат». «Тхоца нефла во! из яхача телевизионни лаацаметрашки художественни фильма премьера.

14 МАЙ
I ПРОГРАММА

8.00 — «Ха».
8.40 — IуйранарА гимнастика.
9.05 — «Атланты и кариатиды» яха телевизионни дукхасерийни художественни фильм. 2-гIа сери.
10.30 — «Кинокхьаьбара клуб». Мистеьлча — кераллараш.
14.30 — «Лаьттан тIа сага». Кинопрограмма.
15.30 — «Горизонт». Ленинградера передача.
16.30 — «Зрсий къамаьл».
17.20 — «Малхбоален воркI миниатюра». Фильм-концерт.
17.45 — «Шоаш дола моттиг хьовзийта, зурманчаш!».
18.15 — «Iилма вахар».
18.45 — «Тахан дуьнен тIа».
19.00 — ДIадика РСФСР заслуженни артиста А. Ворошилос».
19.15 — «Къахьегама сийле знаменосцаш».
19.30 — «Атланты и кариатиды» яхача телевизионни дукхасерийни художественни фильма премьера. 3-гIа сери.
21.00 — «Ха».
21.35 — Варшавски договора 25-чу дизарга. «Машара салте — кортамукъ къален салте» яхача документальни фильма премьера.
22.25 — «Тахан дуьнен тIа».
22.40 — В. Моцарт — фортепиано оркестраца дола № 28 концерт.

II ПРОГРАММА

8.00 Передачий программа.
8.10 — «Шахматни школа».
8.40; 9.40 — Истори. 4-гIа класс.
9.10 — А. Гайдар. «Школа».
10.10; 14.45 — Немецки мотт.
10.40; 11.40 — В. Шекспир «Гамлет». 9-гIа класс.
11.15 — «Дами дола бакараш». Iилма - популярни фильм.
12.15 — Студенташта-заочникашта. Инженерни графика. 1-гIа курс.
13.25 — Политически экономи.
14.15 — Подготовительни отделеней ладувгIархошта. Физика.
15.15 — 20—30 шерашка хинна советски пейзажни живопись.
16.30 — Истори. 6-гIа класс.
17.00 — «Вить тайкисти жIали». яха художественни фильм. «Вай долча граница я». 3-гIа сери.
18.00 — «Нохч-ГIалгIайчу гIоллаа».
18.20 — Киножурнал.
18.30 — «Шоаш, повторах!». Технически информаци хоам.
18.45 — Концерт.
20.00 — «Бийса лаьккъала хийла шуи, беранi».
20.15 — «ГIудалкха керттера мала», 1-ра передача.
20.45 — Харьковски филармоне симфонически оркестра концерт.
21.40 — «Сона малх гу» яха художественни фильм.

РАДИО

13 МАЙ

6.40 — «Юртара Iуйре» (зрсий меттала).
7.15 — «Грозненский рабочий», «Комсомольское племя» газетий обзор.
7.21 — «Сердало» газета обзор.
7.30 — Хоамаш.
8.25 — «Нохч - ГIалгIай мукъамаш» (гIалгIай меттала).
8.45 — «Дуьнен халкъашта юкъера обозрени» (нохчий меттала).
9.15 — «Тхога язду». Радиовыпуск (гIалгIай меттала).
9.30 — «Къена заманао» (гIалгIай меттала).
10.00 — Передачий программа. Хоттамаш бола хоам (зрсий меттала).
16.01 — «АргIанарча политтеннна» (зрсий меттала).
16.15 — «Дика нах массанахьа ба» (нохчий меттала).
16.30 — «Юрта бIахаме дьаькхаттараашта лаьрхIа йола концерт» (нохчий меттала).
18.00 — Керда хоамаш (зрсий, нохчий, гIалгIай меттала).
18.30 — Хоамаш.

14 МАЙ

7.15 — «Грозненский рабочий» газета обзор.
7.23 — «Ленинан некъ» газета обзор.
7.30 — Хоамаш.
7.35 — «Кхарий нахийн кхетам лакхбара — дукхагIа терло» (зрсий меттала).
8.40 — «Са хьамсара мохк». Иллей концерт (нохчий меттала).
9.15 — Бокхийчарна бердах лаьна! «Севца хозву сага» (нохчий меттала).
9.30 — «Микрофонаца Грозне гIоалаш». Радиовыпуск (зрсий меттала).
10.00 — Передачий программа. Хоттамаш бола хоам (зрсий меттала).
16.01 — «Халкъа тIахьожамкъой бола беш ба» (гIалгIай меттала).
16.20 — «Вахара хьесап — советски» (зрсий меттала).
16.40 — Ашараш.
16.45 — «Хьайбай продукци лакхьяккхара йола торонаш». Беседа (нохчий меттала).
18.00 — Керда хоамаш (зрсий, нохчий, гIалгIай меттала).
18.30 — Хоамаш.

СУДА ЗАЛЕРА

ПРИГОВОР ЦА ХУВЦАШ ДИТАД

НГIАССР Лакхехьарча Судо 1980 шера 15 феврале даьча приговорах С. А. Хамахмадовнеи Ш. Ш. Майдаевнеи тоаш тоха суд яьир цар боахам хьа а боаккхаш, 1944 шера ваь Н. А. Звягинцев вайха а вайха верахи зулам къайла дахьара духьа цуи автомашина цIи а теха йоагае гIертарахи. хIаьта А. Н. Казанскена ши шу набахта валла суд яьир Хамахмадовни Майдаевни зулам даьлга хьа ца хайтарах.

РСФСР Лакхехьарча Суда уголовни дешашта йолча коллеге 1980 шера 9 апреле яьча определенех Хамахмадовеи Майдаевеи, Казанскеи хьакъехьа даь приговор ца хувцаш дитад.

Р. БАТХИЕВ.
НГIАССР Лакхехьарча Суда председатела заместитель.

Хоттам

Тахан республике гIоллеи Грознен хувцалуш морхаш а йолаш. Йоачан а йоацаш, малхбузехьара секунде 2 — 7 метр чIоагIа мух а хьекхаш хилен фегара температура республике 15 — 20, Грозне 18 — 20 градус. Йовхал йолаш хилен тарлу.

Кховаа морхаш а йолаш, догIа а делхаш, къилбаседа-малхбузехьара секунде 5 — 10 метр чIоагIа мух а хьекхаш хилен фегара температура бийсана 4 — 9, дийнахьа 11 — 16 градус. Йовхал йолаш хилен тарлу.

МЕТЕОСТАНЦИ.

«Олимпиада-80» накъадолхаш

ДЕГ ЧУ ДУЖА СУРТ

Олимпиада хьалхарча Москве 70 керда объект хьальяь. Уж я стадионаш, бассейнаш, спорта дворецаш, гостиницаш, культурни центраш.

Массехк спортивни арене, архитектурни а инженерни а Iалашонга диллача шоаш моргаш кхыйоаца зданеш я. Цудухьа Московски архитектурни института студенташа боккха профессиональни безам а болаш дакъа лоац олимпийски керда гIишлош хьалъеча.

АПН корреспондентада Пилосова Марнаца къамаьл деча хана Москверча олимпийски объектех шейна хетар дийцар архитектурни института пхелагIча курса студента Мирек Бохняка. (Чехословаки).

Дукха ха йоацаш са вIаштIехьдаьлар Москверча олимпийски объекташка гIолла экскурси е. Цу тайпара болв тоам сона ца хула дукха ха яр. Бе-беча замашка бальхача эодчеша хьанхелларийн архитектура хIанзарча лостамашка долаш дараши гармонично вIашагIа а увшь ше ма ярра хозал гойташ бIаргаяйра сона город. Из дерригa а къаьста чулацад Олимпиада-80 лаьрхIа хьалъьча спортивни кердача гIишлоша.

Йиллургйоацаш сона дег чу йижар Европе эттара йоккхагIарех цаI йола Машара проспектера «Олимпийски» яха къайла универсальни стадион — 45 эзар сага лаьрхIа лоа мо кIай дворец. Со, архитектор, цецваьккхар цу гIишлон инженерни решене. Тхов хьалхоабаш цхьаккха бIоагIа а боацаш, стадион тIера дIакъайлай болата листах яьча геттара йоккхача «мембранаца». Иа санна болча тховна кIал 30 эзар совгIа квадратни метр йолча майдан тIа паргIата йиь футбольни аре хьалъе йиш я. ХIанзалца дуьнен тIа цхьаккхена а жегадац ишттa кайра дага а лаьца архитектурно-технически хIама чакхдаккха.

Хьалъолла уллача юкъо торо лу къайла стадион шин помещенеца ерна. Цхьане чу хоккелх ловза йиш я. вокхазахьа — музыкага ладувгIа. ХIаьта темпераментни бола хоккей езараш наькъ тIа хургбац музыкана тIера болчарна; цхьаккха тайпа воз дIа-се яьийтац юкъе еллача юкъа. 30 тайпарча спортах къовсамаш чакхдаха йиш я дворецe.

Стадиона гаьна йоацаш хьалъьяй ше морг кхыйоаца цхьаькха гIишло — хин спорта Дворец.

Ишттa хова я олимпийски нек деча бассейна архитектура а. Шиий тайпара формаш йолча цу спортивни гIишлонна бIарахьежача цуи архитектура сеца латтача музыкана тара хет. Кердача дворецe цхьана чакхйоахалургьа пек дарах, хин полох, хи чу кхувсаваларах йола яхьаш. Бассейна масса йолча ваннашара хий дениен буси пхезза хувц. Спортсменаша салаIара я цар спортивни форма хьаловвтаара а шин спорта Дворецe воркI сауна, гидромассажа лаьрхIа вашаш хьальяй.

ЧIоагIа цецваьккхар со Москва-хиво гола тохача Крылатске хьальяьча олимпийски комплексашта юкъе эттара чоалханегIа йолча тIера къайлача велотреко. Гаьнара зийча хозача шиiк Iама йисте Iохайнача оалхазара тара йолча цу гIишлон бIарахьежача цецвоаккх йоккха а конструкторски решени майра а йолаш из хилларах. Бок кхача шин тхьамо овальни хьесапе бола кад дIакъайлача санна хет. 24 метр лаьхал а долаш, фега Iодадаш санна да уж. Цуи тхов каркасаца цхьана 3.5 эзар тонн дозал долаш бале а, из байга а геттар хоза а ба.

...Мирек Бохняка дог уроатта дийцар деррига балхаш хьалхха а чакхдаьхача Лужникерча В. И. Ленина цIерагIча Центральни стадионе пятиборций къовсамаш чакхдахара мел оваш йола спортивни залаш, ейдилаш, аренаш, манежаш дуьнен практике эттара хьалха цхьалатха гутьаьча Битцевски хьунарерча говраспортивни базе, Химки-Ховрино районерча «Динамо» яхача спорта Дворецe. Москверча дукхха кхьча олимп... а объекташка шийна бIаргадайначох.

— Олимпиада XXII Ловзарашка кийча я Москва. — аьлар шиий къа... чакхдоалаш Бохняка.

(АПН).

ТХА АДРЕС: 364907, г. Грозный, Маяковске ул., 92. Телефонаш: редактора — 9-24-08; редактора заместитела — 9-24-03; бехктокхама секретара — 9-24-00; отделаш: партийна вахара — 9-24-04; промышленностея транспортен — 9-24-01; юрта боахама — 9-24-06; культура — 9-24-05; кисьмой — 9-24-07; корректорсие — 2-89-88.

НАШ АДРЕС: 364907, г. Грозный, ул. Маяковского, 92. Телефоны: редактора 9-24-08; заместителя редактора — 9-24-03; ответственного секретаря — 9-24-00; отделов: партийной жизни — 9-24-04; промышленности и транспорта — 9-24-01; сельского хозяйства — 9-24-06; культуры — 9-24-05; писем — 9-24-07; корректорской — 3-89-88.

Газет арадувл шинарей, ерей, шоаттей деношка

СФ02197. «Грозненский рабочий» издательства типографи, Маяковске, 92. Типография издательства «Грозненский рабочий», ул. Маяковского, 92. Заказ № 2414.